

Szerkesztőség:

Rimaszombat Koháry-utca 21
szám. Ide intézendő a lap szel-
lemi részét érdeklő minden
közlemény és levelezés

Bélyegtelen levelet nem fogadunk el.

Kéziratot nem adunk vissza.

Az előfizetés díja:

Egész évre . . . 8 korona.
Fél évre . . . 4 korona.
Negyedévre . . . 2 korona.

GÖMÖR-KISHONT**VÁRMEGYEI KÖZLÖNY.****MEGJELENIK HETENKINT EGYSZER: CSÜTÖRTÖKÖN.****Felelős szerkesztő: Dr. DIENES GYULA.****Kiadó-hivatal:**

Rimaszombat, Pokorágyi-utca
1. szám a. a könyvnyomdában
— Ide intézendők a kiadó hiva-
talt illető előfizetés, hirdet-
mény, nyilttér és egyéb felszó-
lalások.

A hirdetés díja:

Egy háromhasábos petitsor tér-
fogata 12 fillér.
Többszöri hirdetésnél árked-
vezmény.

Nyilttér:

Egy sor 40 fillér.

Előfizetést elfogad a „Gömör-Kishont“ kiadóhivatala, nemkülönben minden hazai postahivatal, az előfizetés legzélszerűbben posta-utalvány utján eszközölhető. — **Hirdetést csak a kiadóhivatal vesz fel.**

A béke ünnepe.

A negyvennyolczas idők évfordulóját sokáig tartó nevezetes hatással ünnepeltük meg Rimaszombatban most március 15-én.

A hazaszeretet lelkesedése, az oly soká nélkülözött általános béke és érzés ünnepévé szentelte minálunk ezt a napot.

Ez a szó tündöklött legkimagaslóbb aranybetűkkel az ünneplő sokaság szívében mindenütt, valamerre csak összegyülekeztek e napon a társadalmi életnek minden rendű és rangu alakjai.

Az emberszeretet örök törvényének ösztönével várta és óhajtotta már szinte mindenki, hogy a hivatottak ajkairól ez az egy szó röppenjen el vezérlő ige gyanánt az egyenlőség és testvériség ünnepén. S mikor ez a közösen érző szívek megnyilatkozásainak sokféle hangján újra és újra megtörtént, mindenki sietett kezet nyújtani egymásnak s örömmel ismételte az egymás megértésére és megbecsülésére hivatkozó szavakat: „Ugy van, legyen már közöttünk egyszer béke és testvériség!“

Az utóbbi időkben, egy év óta, sok mindenféle nehezítés, félreértés és elhidegülés történt itt egyesek között. S ez a viszás állapot a közügyek fejlődésére is károsan, bénítólag hatott.

Elmulván azonban immár a feszültség okai: egy csapásra eltűntek maguk a nyomasztó érzések is, melyek a lelkeket egymástól egy időre elválasztották.

Csak ilyen közös nagy ünnep lelkes hangulata kellett hozzá, hogy az elidegenedett szívek ismét egymásra találjanak a közjónak és az általános emberszeretethez érdeklődésben.

A szabadságnak és egyenlőségnek szent jel-szavai mellett, a 48-as eszmék közből eső harmadik nagy gondolata: a testvériség lett ura a most lefolyt hazafias ünnepeken.

Az általános óhajtott közbéke újra fel-tűnő napja ragyogott a szívekben. Kívánjuk, hogy ez az érzés most már sokáig és állandóan maradjon közöttünk, hogy így a közügyek egészséges irányban való haladása mindig hálás gondolattal emlékeztessen bennünket az 1902. március 15-kének, a testvériség jegyében történt ünnepélyeire, melyeknek különböző helyeken történt lefolyását, tudósítónk feljegyzései nyomán következőkben ismertetjük:

I. Az ipariskolai növendékek a tanító testület és számos érdeklődő jelenlétében március 14-én délután tartották hazafias ünnepélyüket. A növendékek Váry János vezetése mellett szépen énekelték el a „Szózat“ot, majd Paal Gyula tartott egy magasan szárnyaló költői részletekben bővelkedő alkalmi beszédet.

II. Másnap 15-én az ünnepségek sorozata az állami elemi fiu- és leányiskolában kezdődött, a hol a növendékek Váry János vezetése alatt szép összhangban hazafias dalokat énekelték, egy fiu és egy leánytanuló szavalt, özvegy Marikovszkyné Csider Gizella pedig egy kész író művészi gondoljaival szerkesztett sikerült felolvasást tartott, melyből közöljük a következő szép részleteket:

Tisztelt hallgatóság! Kedves gyermekeim!

Nemzeti színű lobogók hirdetik a mi szép hazánk dicsőséges nagy ünnepét: március 15-ikét. Ezer éves multunk történetének annyi fényes, ragyogó emléke között nincs egyszem, melyet fényben, ragyogásban felül ne mulna ez a nap, — magyar szívünk örök büszkesége, melyen megszületett legfényesebb jogunk: a szabadság.

Tudjátok-e ti, mi az a szabadság?! Mikor teheti mindenki mindazt, a mi szép, jó, nemes, hasznos és igaz; elmondhatja szóval, leírhatja tollal, elősegítheti tettel, a mi honfitársainak javára szolgál, nemzetét boldoggá, hazáját nagygyá, hatalmassá teheti. Mikor joga van mindenkinek, kicsinynek és nagyoknak, ifjunak és aggnak lelkének minden tetterejét, szívének, eszének minden kin-

esét, életének minden pillanatát — s ha kell az életet magát — hazájáért áldozni! Mikor egyenlő mindenki, szegény és gazdag, paraszt és ur a törvény előtt, külömb-séget csak az tehet közöttünk, hogy a ki szívében jobb, lélekben nemesebb: az a többet ér.

A ti gyermeklelketek bizonyára azt kérde: hát nem mindig volt ez így? Oh nem, hosszú évek, évtizedek, sőt századokon át nem volt a magyarnak szabadsága. Régi törvényeink, ősi alkotmányunk ellenére rendeletekkel kormányozták hazánkat, ifjainkat kivitték a külföldi katonasághoz, hazánkba idegeneket küldtek, kik igyekeztek még sulyosabbá tenni azokat a bilencseket, melyeket a hatalom idegen bitortól reánk vertek. Es mindezek felett még a multnak egy nehéz átka alatt nyögött nemzetünk: a nemes ember nem fizetett adót, nem katonáskodott, bíró nem ítélhetett felette, — a nép volt minden teher, minden kötelesség, — az művelte a földesura földét, csinálta az utakat, építette a hidakat, s véres verejtékével szerzett filléreiből ez fizette az adót, annak vitték el a fiát katonának akkor, mikor már segíthetett volna apjának megkeresni a keserves mindennapi kenyeret.

Es ez égrekiáltó igazságtalansággal szemben tehetetlenül állottak jobbaink, — a szabadon kimondott szót a börtön nyílt meg, — az írottat kitorlotta a cenzor. Ejszaka volt ez, sötét csillagtalan éjele a szenvedésnek, melyben álmodni kinos volt, ébren lenni fájt. De végre mégis hajnalodott! Az 1848-ik év volt ez a hajnal.

Egész Európában végig zugott a szabadság szele. „Valami volt a levegőben, valami névtelen ragály“ mondja a költő. Tudjátok-e mi? — Honszeretet! Már az örök-emlékü pozsonyi országgyűlésen ez a nemes ragály szállta meg a nemességet, midőn Kossuth lángszavára önként lemondott nyolczszáz éves előjogairól, kimondva a közhelviseletét, a jobbság felszabadítását. De az idő nem várta be, míg e határozatból törvény lesz. Sietett. Február 22-én Párisban gyult fel a forradalom langja s győzött a: szabadság, egyenlőség és testvériség zászlója. Március 13-án Bécsben törte meg az erejének tudatára ébredt nép Metternich zsarnok uralmát — s március 15-én Pesten aratott fényes, magasztos diadalt a szent hármasság! egy nap alatt megszüntetve mindent, a mi fájt és sértett s megteremtve mindent, a mi édes, boldogító! Az volt a tavasz édes gyermekeim! Szabadság fakadt a földből, egyenlőség volt a virág. Leszállt a földre az Isten országa, az Istené, ki nem teremtett urat és szolgát, nemest és parasztot, csak embert teremtett!

Lelkes ifjak vették kezükbe a zászlót. Korán reggel kezdtek gyülekezni — s mintha minden embernek megsugta volna szíve, hogy az a nap nem olyan mint a többi, mindenki elhagyta otthonát, békés foglalkozását, ment az utcára — a tömeg nőtt, szaporodott, ellepte az ifjuság gyülekező helyének környékét, ember ember hátán tolongott és oly esendben, mint a templomban az Isten szolgájának beszédjét, hallgatta a sokaság az Isten felkentjét az akkor 23 éves Jókait, ki szent lelkesedéssel olvasta fel azt a 12 pontot, melyben a magyar nemzet jogait követeli.

Riadó éljenben tört ki a tömeg helyeslése, mintha mindenki saját szíve olyan titkos óhajzásait hallotta volna élőlőszóval, a melyről eddig álmodni is alig mert.

Azután a mi legnagyobb dalmunk, Petőfi szavalt el láng lelke kitorlését: a „Talpra magyar“-t. — — —

— — — A hir villámszárnnyon repült, a pesti örömjajt visszhangozta a Tatra hókoronás feje, Orsova sziklakapuja, az Adria vizének kék hulláma. Annyi szenvedés után végre az öröm is otthont lelt szép Magyarországon! A szabadság, testvériség, egyenlőség szent érzelmei forrasztották össze lakosait, a kunyhóban és palotában ugyanazt érezték, egyforma boldogság lakott.

Mondjam-e tovább? Elmondjam-e, hogy ennek a fényes napnak is lett sötét éjszakája? Hogy ellenségeink nem nyugodtak, nem tűrhették a mi tiszta boldogságunkat, szeplőtelen dicsőségünket, melylyel szabadságunkat kivittuk?! S felköltöztek egy rettenetes rémet, minővel még sohasem kellett küzdenünk.

Vannak nekünk rácz, horvát, szerb, szász testvéreink, itt éltünk évszázadokon át együtt békében, egyetértésben, megosztva hűséggel örömet és bánatot, — néha talán a bánatból többet tartottunk magunknak, soha sem volt közöttünk egyéb külömbség mint az: hogy ők más nyelven imádták a magyarok Istenét. . . . Es most ezeket a testvéreket bujtották fel ellenünk s elvetették a magját egy olyan áldatlan küzdelemnek, melynek kárát vallják a késő unokák. — — —

— — — Nem töltöm meg a ti napsugaras gyermeklelketeiket e sötét évek képeivel, törüljétek le a könnyet, vége lett ennek is.

Deregett a jobb jövő hajnala.

Támadtak áldott emlékü küldöttei az Urnak, kik megismertették az ifju fejedelm minden szépre és nemesre fogékony lelkével legkülömb népét: a magyart. Es béke-

jobbot nyújtott egymásnak nemzet és király. E béke áldást hozó melegében érett gyümölcsös az 1848. március 15-én elvetett mag. Hazánk független lett és szabad! Polgárai egyenlők, nemes versenyre kelhetnek abban, hogy a hont nagygyá, dicsővé, hatalmassá tegyék, hogy teljesüljön a legnagyobb magyar prófétai szava: Magyarország nem volt, hanem lesz!

Eljen a haza! Eljen a király!

III. Azután a polgári leányiskolában a növendékek Matolcsy Pál vezetése mellett igazán művészettel adtak elő néhány hazafias dalt, a növendékek közül néhányan nagy tetszés mellett szavaltak s Kathoná Géza igen sok gonddal kidolgozott emelkedett szellemű felolvasás keretében méltatta a nagy nap fontosságát. Végül Feketéné Otte Hedvig szép szavakkal s a király és a haza életetésével bezárta a sikerült ünnepélyt.

IV. Délután 2 órakor a főgimnázium ifjusága a „Széchényi-kert“nél gyülekezett, s onnan szép rendben a tamásfalvi fuvózenekar hangjai és a tanárok vezetése mellett nagy közönség kíséretével vonult be a tornacsarnokba, hol akkor már minden helyet lefoglalt a hazafias közönség. Az udvaron a fuvózenekar Hagelbauer György vezénylete mellett még egy hazafias darabot játszott el s azután kezdetét vette az ünnepély, melyet az ifjusági zenekar s a Matolcsy Pál vezetése mellett működött daloskör egyaránt szép sikert aratott.

Az ünnepi megnyitót, melyet alább közlünk, általános figyelem mellett dr. Veres Samu tanár tartotta az ő megszokott ékes szavával. A beszéd így hangzik:

Mélyen tisztelt ünneplő közönség!**Kedves ifju barátaim!**

Nem tagadhatom el, hogy valahányszor ez emelvényre lépek e hazafias ünnepélynek évről-évre elkövetkező évfordulóján s ifjuságunknak nemes érzelmeit rövid megnyitó beszédben tolmácsolom: rendkívüli meghatottságot érzek lelkemben. Es e meghatottság gátol abban, hogy azon érzelmeknek, melyek ama tudatra keletkeznek lelkemben, hogy nincs a mi nemzetünknek szebb és magasztosabb ünnepe, oly nemes formában adhassek kifejezést, a minőt e mai nap erkölcsi fénye megkövetel, — de habár lélektani igazságnak tartom a költő azon mondatát: „nem érez, a ki érez szavakkal mondhatót,“: a mint eddig több mint egy évtizeden át, ezuttal is megteszem a kísérletet arra, hogy a hazafias lelkesedés e magasztos ünnepén úgy a magam, mint a gondjainkra bízott ifjuság nevében üdvözölve a n. é. ünneplő közönséget közös érzelmeinknek őszinte és igaz tolmácsa lehessenek.

Senki sincs itt miközöttünk s talán az egész hazában sincs egyetlen olyan magyar ember, kinek lelke előtt el ne vonulna az a kép, a melyet ezeltől 54 évvel apánk irtak be a magyar történet évkönyveibe. E kép hatása alatt az ifju lélekben fölgyul a lelkesedés lángja, mely arra a nemes elhatározásra készíti, hogy az öröklött nagy eszméket ne csak hiven őrizze meg, hanem addig ápolja, gondozza, míg megtermékenyülve tettekben nyilvánuló nemes gyümölcsöket teremnek; a férfi, kinek lépteit érett megfontolás vezérli, a közjóra szánt komoly munkássága által igyekszik megerősíteni azt a fundamentumot, melyen nemzetünk jövődjének hatalmas temploma lassanként fölépül — s az öreg, (ki talán maga is részese volt a szabad eszmék élet-halál harcának) egy könnyeseppet törül ki szeméből és e könnyesep a haladás harmat-gyöngye, hogy megérhette a szabadságnak nemesek hajnalát, hanem fénylő reggelét is.

Mert jóllehet, több mint egy félszázad telt el az első hajnalhasadástól: a szabadság napja még nem emelkedett föl arra a magaslatra, honnan sugarait szétszórhatja a magyar lakta földterület minden szögletébe.

Messze, — nagyon messze, magasan van még a Zenith s én nem is óhajtom, hogy erre a magas pontra valaha eljuthassunk, mert ha az erkölcsi életben is érvényesülne a természet örök törvényei, arról a magas pontról már csak lefelé szállhatnánk!

Küzdelmet óhajtok én a magyar nemzetnek! Szép és nemes küzdelmet, mely nem a fizikai erők összeméréséből keletkezik, — küzdelmet óhajtok, de nem olyat, melyben a vakmerő bátorság halált megvető eréllyel tartja oda keblét, hogy a szuronyok rajta vérrózsákat fakasszanak, — nem olyan küzdelmet, melyben az el-

sáppadó harag s a józan gondolkozástól megfosztott bosszúállás aradi Golgotákat emel, — hanem olyan küzdelmet, melynek csatateré a tudomány, a művészet, munka, — fegyverei az ész, a szellem s tábori lörszkarát a szívben lakó nemes érzelmek képezik.

Ilyen küzdelemben szeretném én szabadságunk napját mentől magasabban látni s a mennyben ez a szellemi harcztér végtelen: vajha ez az emelkedés is végtelen lehetne . . . !

1848. márcz. 15-ike e küzdelem születésének napja, — igazi ünnepe az emberi szellem felszabadulásának, mely első lélekzetvételével igazi erkölcsi tartalommal bíró emberi jogokat és igazságokat hirdet az egy és nemzeti-ségekre nem bontható politikai magyar nemzetnek. S én meg vagyok győződve arról, hogy ha e nap erkölcsi küzdelmei valamely más, világtörténeti jelentőséggel bíró nagy nemzet kebelében végződtek volna oly sikerrel, mint nálunk: ma már az összes nemzetek piros betűkkel írják be kalandáriumokba márczius 15-ikét. Mert nem azt a népszabadságot kívántuk mi, melyet Athene polgárai kívántak, mikor Miltiadész száműzték, — nálunk nem a cizruszi mulatságokkal és kenyérrel hizlalt nép Caesárját szurta le Brutus keze, — nem a nadrágtalanok csordája rohanta meg a zsarnoki rendszer symbolumát, a bastille-t: hanem az emberi jogok és igazság érzetétől áthatott új nemzedék kívánta a legnemesebb értelemben vett emberi szabadságot; nem cizruszt, nem kenyert, — hanem gondolat-szabadságot, törvény előtt való egyenlőséget, közteherviselést! Ez az a szentháromság, melynek apáink szívökben oltárt emeltek. Ily nemes kiindulási pontja, ily magas színvonalon álló erkölcsi tartalma a világ egyetlen szabadságharczának sem volt, — mert jelentőségét még az is növeli, hogy a kivívott szabadság a nemzet és király egyező akarásával szentesített, a mely ellen hetek, sőt csak hónapok múltán ütötte föl fejét a reakció.

Mélyen tisztelt ünneplő közönség! Ez az ifjuság, a mely most itt márczius 15-ének emlékére ünnepet szentel: részt kíván venni az imént jelzett küzdelemben. A tér, melyen erejét érvényesíteni akarja: a tudomány és művészet. Ott dolgozunk a legszélső mesgyéken s szent lelkesedéssel ostromoljuk a kapukat, melyeken győzelem akarunk átvonulni. Mai ünnepélyünk egy harezai tudósítás, — de e tudósítás hangjában benne vannak a márcziusi eszmék, melyekből megtanuljuk, hogy miként kell élni a hazáért, — de megtanuljuk azt is, hogy miként kell a szabadságért meghalni.

Az ünnepség további során hazafias szavak és felolvasások voltak, melyeket a közönség nagy tetszéssel fogadott, s a fiatalságnak a sok elismerésből: tapsból és éljenzésből ugyancsak kijutott. Végül a pályadíjakat osztották ki s az énekkar és a zenekar szereplése méltó befejezése volt a szép ünnepélynek.

V. *Tamásfalán* d. u. fél 5 órakor vette kezdetét a „Gondzö“ben a Petöfi-kör hazafias ünnepélye, melyen városunk intelligentiája is szép számmal volt képviselve, s megjelent ott Farkas Ábrahám kerületünk orsz. képviselője is, Itt is hazafias dalokat adott elő az énekkar, mely után

Farkas Zoltán földbirtokos nyitotta meg a diszgyűlést talpraesett csinos beszéddel, melyben utalt arra, hogy a 48-as idők nagy eseményeit már a 43-iki országgyűlésen felvetett eszmék kezdték elősegíteni. A 48 előtti idők oly sok gyúanyagot gyűjtöttek össze, hogy csak egy szikra kellett rájuk, hogy belőlük a lelkesedés lángja kilobbanjon. De ez a láng nem akart pusztító, romboló tűz lenni, hanem melegítő, áldáshozó, jótékony hatású, mint az égi nap sugara. — Ez kell a mai korba is. Nem ádáz romboló, pusztító tűzvész, nem osztály és felekezeti elleni igazítás, hanem tiszta, melegítő nap-sugár: igaz és munkás, békés hazaszeretet. Ha ez él szívünkben, akkor következik be az egyet nevét kölcsönző nagy költőnek jóslata: „A magyar név megint szép lesz, Méltó régi nagy híréhez.“ — Szünni nem akaró éljenzés kísérte a szónoki hévvel előadott lelkes szavakat,

mire a „Talpra magyar“ elszavalása következett s Lenkey főgimnáziumi tanuló felolvasta díjnyertes munkáját s azután az ünnepség emelkedett hangulatban ért véget.

VI. Este a *polgári olvasóköri*ben 150 terítékű bankett volt, melyen kitünő bor és jó cigányzene mellett a hajnali órákig együtt volt a közönség. Itt az ünnepi szónok *Matolcsy Pál* volt, ki a következő óriási hatást keltett, remek beszéd kíséretében üritette ki az ezüst serleget:

Igen tisztelt uraim!

A nemzetek életének nagy eseményeire — legyenek azok örvendetesek, vagy gyászosak, — egyformán szent kegyelettel emlékeznek meg az utódok, míg a nemzet él; — sőt ha tán ez, mint ország, mint állam, megszűnik, — még azon túl is, messze időkig.

A népek életében éppen úgy, mint minden szerves test életműködésében, mindenkor megvolt és meglesz a fejlődés ösztöne. Ez az ösztön egyszer zavartalanul működik, máskor a gátló akadályok miatt tán elbénul, de mindenkor él s éppen azért, mivel ösztön, ha némán s öntudatlanul is, hatalmas erőforrást képez, melynek elnyomására a legnagyobb külső erő is képtelen.

A nemzetek életében ilyen ösztön az önállóság ösztöne. Ennek kifejlődése s hatalomra jutása termi meg a népek szívében a szabadság, a testvériség, az egyenlőség pompás virágait. Népek és nemzetek milliói megolvashatatlan számu esztendőknél át munkáltak s küzdöttek már a kerek világ nagy kertjében, egyik azért, hogy e virágokat megtermelje, másik azért, hogy ezeket bimbóikba fojtja.

Egyik népnek ez sikerült, a másiknak amaz. De az ösztön láthatatlanul él és buzog, miként a föld bel-sejében rejlő feneketlen tűz . . . Ezt sem látjuk, hogyan ég, de tudjuk, hogy ég; mert ha immár bele nem tér üregébe, felszakítja takaró rétegét s hatalmas útéseivel

megrázza és kiemeli helyükből az érzéketlen sziklákat, erős moraja pedig felhat az égig.

E nagy ösztön ereje gyűlemlett így össze 1848-ban a népek szívében. E nagy ösztöntől voltak terhesek a fellegek is, hogy aztán egyetlen kipattanó szikrától tüzet kapva, a legnagyobb magasság s a legnagyobb mélység megkezdje egymással lélethalál harcztát, magával ragadva mindent, a mi e kettő között van, hogy mint egy óriási kohó, külön válassza azt: a mi salak, s külön azt: a mi tiszta fém.

Nagy harezá volt itt az elemeknek. Nagy munkájok volt azoknak a dicső és szent evangélistáknak és apostoloknak, kik e chaosz előtt és alatt isteni ihlettel megáldva s lelki bátortáguk titáni erejével vértelve megcsinálták a népeknek a legújabb kor testamentumát, mely e három szóból áll: szabadság, testvériség, egyenlőség.

E hármasság eszméinek diadalünnepé volt 1848. márczius 15-ike. E diadalt nagy nemzeti küzdelmek előzték meg s még nagyobbak követték. A hosszú küzdelemnek eddig elért eredményét látja a mai nemzedék s vérmérséklete szerint élvezi is, több-kevesebb megelégedéssel. A nagy nap emlékét azonban kegyelettel üli meg egyik magyar éppen úgy, mint a másik.

Nincs az egyháznak annyi és olyan ünnepe, hogy a pap azok mindenikén a bibliában alapigéket ne találja templomi beszédéhez; nincs nekünk márczius 15-iki nemzeti ünnepünk, hogy szívünket üresre beszélhetnők a három szent eszméről, miket 1848-ban e nap irt be hazánk történetének újtestamentumába.

Becsüljük meg azokat az alkotásokat, miket e hármasság eszme zászlaja alatt nemzetünk nagyjai számunkra eddig is kivívtak s ránk drága örökségül hagytak — és foglalkozunk ez alkalommal ünnepi érzelmektől áthatott szívünk és lelkünkben e magas eszmék egyikével: az egyenlőséggel.

Az egyenlőség magas eszméjét nem 1848. szülte; épp úgy nem, mint a többi testvérjelszavakat. Évezredek óta vágya ez az eszmény az emberiségnek nemzetiségi különbség nélkül, de más-más formában, a szerint, a milyen irányt adtak annak azok, kik a népekre hatást gyakorolni tudtak. E formák között legfenségebb, valóban égi bölcsesség abban az irányban van, a mit Jézus e szavakkal fejezett ki: Mindnyájan egy atyának fiai vagytok!

Igen, mindnyájan egy atyának fiai vagyunk s így az Atyában egyek és egyenlők. De kérdem: mint fiak, egyenlők vagyunk-e egymással is? . . . Hiába keresnek szemeim ezt az egyenlőséget, az arezok és ruházódások egyformaságában, nem találom. És épen ezért nem is keresem az emberiség egyenlőségét külső tulajdonokban.

Mert az egyenlőség eszményi fogalmát nem téveszttem össze azzal az egyenlőséggel, melyet némely téves alapra helyezett szociális tanok állítanak a tudatlan nép elé ábrándkép gyanánt.

A természet szép kertjében nincs két egyforma virág, két egyforma fűszál; s együtt mégis mily szép a mező, a rét, az erdő. S minden fű, minden ta, minden virág mily nagy hasznára s gyönyörűségére van az embernek!

Az emberi társadalomban épen így nem lehet minden ember egyforma. Szükség van itt is sokféleségre, mert ez óvja meg az életet a tunya egyhanguságtól, ez serkenti az embert munkára s ez termi meg a földi lét összhangját.

Minden egyes embernek elvitázhatatlanul meg van a maga létjoga, de kötelessége is e jog élvezetéhez. E jog és kötelesség bölcs és becsületes összeegyeztetése szüli meg közöttünk azt az igazi egyenlőséget, melyben fölismerjük, hogy igenis egy atyának egyenlő gyermekei vagyunk.

Az egyenlőségnek eszményi tökéletessége azonban soha nem volt és soha nem is lesz teljesen befejezett dolog. Ezért küzdenie kellett az embernek mindig, mióta a világ fennál s küzdeni is fog mindaddig míg az emberi lélekben vágyak lesznek. Sajnos, hogy e küzdelem sokszor gyarló emberi indulatok buzdítanak bennünket.

Törekedni a tudomány és erkölcs, a vagyoni gyarapodás útján az egyenlőségre — szép és helyes dolog; de e törekvés nem halad előre s nem válik széppé az által, ha lelkünkben oly fanatikus érzelmekkel párosul, melyek gyűlölik a nálunk előkelőbbeket és gazdagabbakat vagy megfordítva, lenézik a nálunk kissébbeket.

Nyers értelemben az Alkotó az emberek teljes és csatlakozó egyenlőségét csupán két pillanathoz kötötte; egyik a születés, másik a halál pillanata. A mi e két határidő között végbe megy, az már mind emberi munka, mit bölcseséggel, vagy gyarlósággal, de magunknak kell elvégeztünk.

S ime, már a születést követő második pillanatban mily nagy különbségek vannak ember és ember között! Egyik anya selyem vánkösök közé helyezi gyermekét, a másik boldog, ha az övét rongyokba öltöztetheti. S egyik gyermek éppen olyan ártatlan abban, hogy gazdagnak született, mint a másik a maga nyomorúságában . . . Miért gyűlölni amazit, ha ezt megvetni nem jut eszünkbe?

Bármit tegyünk is, bármennyit küzdenénk is, míg a világ fennál, mindenkor lesznek gazdag és szegény emberek; s a bennünket takaró külső mez soha mind egyenlő nem lesz.

De hisz a mai napon oly sokszor hangoztatott egyenlőség eszméje alatt nem is ezt kell érteni. A lelkek egyenlősége az! A lelkeket törekedjünk egyenlőkké olvasztani a szívek tiszta és szent tüzeiben!

Ez a szent, tiszta tűzön átment lélek ösztönözze a kicsinyeket és szegényeket arra, hogy a nagyokat nem irigyelni, hanem követni kell; ez a szent tűzön átment lélek ösztönözze a nagyokat és gazdagokat arra, hogy a kicsinyeket és gyengéket nem megvetni, hanem gyámolítani, segíteni kell.

Oh, mert ha ruházatunk s földi javaink egész életünkön át megkülönböztetnek is bennünket, a lelkünket érő örömek és bánatok sokszor eszünkbe juttatják, hogy mégis csak egyenlők vagyunk.

Megmutatta már egyenlőségünk örömeink és bánatunk mindenkor, a midőn közös édes kincstünk: drága magyar hazánk különböző sorsa ez érzelmeket bennünk felkeltötte.

Szívemből kívánom, hogy a miként egy volt a magyar 1848-ban, legyen egy lélekben és szívben mindenkor, a midőn hazaszeretetről van szó!

Emelje fel a mai kegyeletes ünnepély hatása a mi honszerelmünk lángját egyenlő magasságra s ássa la honfiai igaz érzelmeink erős fundamentomát egyenlő mélyen mindnyájunk szívébe! Ez legyen a mi egyenlőségünk legszebb, legerősebb kifejezése!

Te pedig Istenem, magyarok Istene, hozz reánk sok, sok vig esztendő és áldd meg a magyart! Öntsd belénk a hazaszeretet buzgó italát, mely el ne oltsa, sőt, élessze bennünk a szeretet szent lángját; forraszd össze szíveinket e láng hevében, tégy minket a kezdből vett s kezdeddel megtartott haza szeretetében egyenlőkké s éltesd soká a magyar hazát!

Szünni nem akaró lelkes éljenzés kísérte szavait, mire csakhamar felemelkedett — kezében a másik ezüst serleggel — Szabó János Kriston, s következő igazán szép és lendületes beszédet mondotta:

Tisztelt uraim!

Ugy tetszik nekem, mintha ez ünnepélyes pillanatban szárnyat öltene szívem gondolatja, mintha egy félszázaddal szállana vissza ama dicső multba, mintha visszavarázsolná azon magas szobor pillanatot, a midőn 1848 márczius 15-én a felszabadított szabadsajtó legelső terméke, a lánglelkű költő: Petöfi Sándor buzdító „Talpra magyar“-ja a nép között óriási lelkesedés közt szétosztott.

Uraim! Magyarország újraébredése és újjászületése e pillanattól kezdődik, a midőn a nemzet jogos kívánságait 12 pontban fejezte ki. Ezen emlékünnepe 54-ik évfordulóját megünnepelni jöttünk most össze. Hanem mi, uraim! nem a napot, mely a sebesen haladó időnek csak egy szaka, hanem az eszmét, mely elvülhetetlen és örök, ünnepejünk most.

Tisztelt uraim! Ha a történet lapjain visszatekintünk a multba, ha az egyes európai nemzetek szellemi és anyagi fejlődését figyelembe vesszük, fájdalommal azt kell tapasztalunk, hogy a míg mi magyarok nemzeti létünk és jogaink megvédéseért folytonosan a reánk zúduló külelenséggel küzdöttünk, addig Nyugateurópa többi államai a béke áldásait háborítatlanul élvezve, szabadon fejlődhettek.

De itt, az oly sokszor zaklatott hazában, hol a béke szelid galambja olyan ritkán lakott, itt, hol a dúló tatár-csordák száguldó paripái koldussá taposták e haza földjét, fűtétek rabszija a nemzet színe-virágát, ifjuságát, — itt, hol a török hódítás 150 éven túl tartotta rabigában a nemzetet, legtöbbször nemzetünk önátka, a viszálydült közöttünk s akadályozta nemzetünk szabadabb fejlődését.

De fájdalommal kellett azt tapasztalunk, hogy még az újabb korban is az *önkényuralom* mindent korlátozó hatalma, mint a rabmadárnak szárnyait, *nemzeti* jogainkat akként nyirbálta meg. E jogok megvédéseért kellett tehát 1848-ban mostoha testvérünk: Ausztria ellen fegyvert fogni. E jogvédelmi harc teremtette meg ama névtelen hősokeket, kiknek vére áztatta e szent haza földjét. E jogvédelem állította az ügyek élére ez ujkor egyik lángelméjű szónokát, a népszabadság felkent apostolát! Kossuth Lujost, ki nek emléke legyen közöttünk áldott!

Én tehát uraim, most az 1848-iki nagy eszmék megvalósulásaért, az *önálló* független Magyarország felvirágzásáért üritem poharamat, Isten áldja meg e hazát s e hazának minden igaz, hű fiát!

Viharos éljenzés követte a szép tószót, mire egymást érték a talpraesett, sikerült felköszöntők. *Varga Lajos* a még élő honvédeket, dr. *Cziner Miksa* az ünnepi szónokokat, *Kathona Géza* a gazdasszonyokat, *Szabó József* mérsáros dr. *Kovács László* városi főjegyzőt, *Böhm János* tanár a polgári olvasókör elnökét, dr. *Kovács László* pedig a városi polgárságot köszöntötte fel. *Széplaky Lajos* az egyetértésre üritette poharát. — Ekkor megérkeztek a kaszinó küldöttei, s elhozták a társaság üdvözlését, melyet szép szavakkal tolmácsolt *Molnár József*. Nyomban rá *Matolcsy Pál* emelkedett fel s lelkesen üdvözölte a megjelent vendégeket. Utána *Farkas Zoltán*, dr. *Veres Samu* és *Józsa Antal* mondott még nagy figyelemmel hallgatott szép pohárköszöntőt. *Rábely Miklós* elnök a kaszinó küldötteit ismételt üdvözölte, a két egyesület egyetértő fejlődésére üritette poharát. — A polgári olvasókör a kiküldöttek érkezése után mindjárt felküldötte maga részéről *Varga Lajost*, *Tomay Alajost* és *Stolcz Zsigmondot* a kaszinóba, hogy viszont üdvözöljék a társaságot.

VII. A *Kaszinóban* szintén este tartották az ünnepélyt, melyhez hangulatban és lelkesedésben hasonló már régóta nem történt ezen a helyen. Közel százan gyűltek itt össze s egytől egyig magas színvonalon álló beszédek és tárogató hangjai mellett ünnepezték a nagy nap jelentőségét. Itt *Kubinyi Aladár* kaszinói elnök és *Józsa Antal* voltak az ünnepi szónokok, kiknek remek beszédeit, valamint a többi felszólalók szintén nagy hatást keltett pohárköszöntőit következőkben ismertetjük:

Kubinyi Aladár ezeket mondotta:

Tisztelt uraim!

Minél inkább távolodunk el a márcziusi nagy napoktól, annál nagyobb szükség van arra, hogy oda visszavissza térjünk és visszatérjünk különösen az évfordulón. A mi volt Ateusnak az anya-föld, — az nekünk ma márczius 15-ke

Alapvetéssel a jövőnek, nagy alkotás nagy körvonalakban.

Mit jelent nekünk 1848?

Jelenti a szabadság, egyenlőség és testvériség szent-

Folytatása a mellékletben.

háromságát, — az emberiség ezt az örök törvényét, — mely már az ember teremtésének gondolatából folyik.

Jelenti szabadságát az egyén érvényesülésének azon nemes levél szerint, melyet ki-k magának terveivel megír.

Jelenti a nemzet összeforradását egyenlő jogokban és egyenlő köteleességekben.

Jelenti a haza minden polgárának nyelv, vallás, születés, foglalkozásra való tekintet nélkül testvérisülését egymás megbecsülésében és a haza szeretetében.

Es jelent még egyet, — jelenti azt, — hogy ez az ország csak magyar lehet, ennek bizonyosságáért haltak vértanú halált hőseink.

Az emberi elme az ellentétek között ingadozva keresi az ember boldogulásának feltételeit.

Az idealizmus és a materializmus váltakozva nyomják le a mérleget.

Az egyén — maga — vagy érdekesoportokban és az állam folyton harcban állottak és állanak, ez a harc ma sines eldöntve.

A nyelvi különbség a történelmi tradíciókon alapuló országok egységét törekszik megzavarni a nyelvi hovartartozás fajsúlya szerint.

Az egész emberiséget átélő szeretet vallása, szívében a gyűlölet üszke itt-ott fellobban.

A megélhetés nehéz gondja megtörte a hazai föld vonzó erejét, s a honszerem és az „ubi bene, ibi patria“ elve küzdelemre keltek.

A cosmopolita az egész világot véli szeretni és nem veszi észre, hogy csak önmagát szereti.

Bizonyos retrográd irány kezd mutatkozni, mintha a régmúlt idők esontváiai új életet követelnének.

Ezeket az általánosan, nemcsak nálunk, de világ-szerte mutatkozó ellentéteket, ezeket a beteges tévelygéseket csak a szabadság, egyenlőség és testvériség örök törvénye szabályozhatja, egyenlítheti ki és orvosolhatja.

Nálunk is 1848-ban a régi göröngy, a begyepesedett, az itt-ott felburjánzott mező mélyen feltörtetett; de a bele vetett egészséges mag még nem hozott aratást.

Azok a nagy és örök elvek közös terményeiben többé-kevésbé utat törtek maguknak, de társadalmi életünket még megfelelően át nem hatották, át nem dolgozták.

Poharamat emelem azon hő kíváncsolommal, hogy ezek az örök elvek nem csak közös terményeinkben, de társadalmi életünkben is, nem tulhajtva és elferdítve, de a magok valódi értelme szerint érvényesüljenek! Az 1848-ban összeforrított nemzet, — ugy azok, — a kik az alkotmány sáncaiban voltak, mint azok, a kik oda befogadtattak, egymással nemes versenyre keljenek a haza szeretetében és a haza javára szolgáló munkában az egymás érényeit sajátították el, a nemesi és polgári érények együtt és egymás mellett még fényesebben tündökljenek!

Hatalmas nemzet csak az lehet, mely egybeforr, műveltségben és vagyonyban egyaránt erős.

Poharamat emelem, hogy a szabadság, egyenlőség és testvériség szentháromságát azok alkalmazásában azon általános tudat, azon általános, erős és megingathatlan meggyőződés foglalja össze ragyogó gyémánt kapecsként, hogy ez az ország magyar és hogy csak magyar lehet! Eljen a haza! (Lelkes éljenzés.)

Ezután Józsa Antal a régi honvédeket köszöntötte fel a következő beszéddel:

„Uraim!

A magyar szabadság ünnepén, emlékezzünk a magyar szabadság hőseiről.

Ha nem kívánám, ugyis emlékeznék.

Mert törvény parancsolja ránk, hogy emlékezzünk. Törvény? Miféle törvény: írott vagy íratlan?

Mert hogy magyar embernek néha kétféle törvénye van.

Ime, hihetetlen, de úgy van — beszélnek nyíltan ország-szerte éppen most napjainkban, — hogy van olyan törvény, (magyar országgyűlés alkotta), mely a mi szentünket, hőseinket, megváltónkat: Rákóczy Ferenczet megtiporja, legyalázza; hazájának, nemzetének ellenségeül kiáltja.

Van ilyen törvény. Mink el is feleltük. Tán már apáink se tudták. Elavult. Nem is kell eltörölni. Letörülte az idő.

Helyébe lépett az iratlan törvény, a mit mi sem feleltünk, apáink is tudtak és majd unokáink is arra esküsznek: „Haj Rákóczy, Bercsényi! Vitéz magyarok vezéri, Fényes tüköri...“

Ezek maradtak. Fényes, szent, glóriás alakjai a magyar szabadság évszázados, bus, elkeserítő és lelkesítő történetének.

... És ime, nincs egy törvény, a mely tán felesleges is, szükségtelen is, de a melynek mégis ma már kellene lenni.

Nincs törvény, a mely megörökítené a magyar honvédség hősi tetteit. Nincs egy sor írás, egy hitvány paragrafus a magyar törvényhozás évkönyveiben, a mely azt parancsolná a késő utókornak:

Tiszteld azoknak a rongyos fiuknak emlékét, becsüld meg érdemeiket, a kik ennek a hazának szabadságáért 48-49-ben vértüket ontották.

Es mégis — — — van ilyen törvény. Oda van beírva, ahonnan nem lehet kitörölni soha. Nem tollal írták. Vassal, vérrel, könynyel.

Nem szó parancsolja, nem erőszak, se hatalom, hogy emlékedbe vésd; de ha magyar vagy, hát tudd elfeledni Branyiszkót, a piski hid védelmét!... Feledd el Bém apót, Petőfi hősi halálát. Feledd el magyar, ha tudod Isaszeg, Szolnok, Vác szurony-rohamait és az örjongó örömríadalt: „Buda-vár ormán ismét magyar lobogó leng.“ Meg Damjanich szavát: „Fiuk, büszke vagyok rátok, ti az ördögöt is megvernétek. Megérdemelnétek, hogy mindnyájan tisztetek legyetek, de hova lenne akkor az én 3-ik zászlóaljam.“

Ha ezt mind el tudnók feledni: akkor csakugyan nem volna törvény, mely írva nincs, de azért mégis oly erős, mint az Istenkézadta kőbe vésett tizparancsolat.

Hanem hát van ilyen iratlan törvény. — Van.

Ez emlékeztet bennünket éppen itt ma is arra, hogy mikor a harangok ágyukká öntve riadozták: „Ne bántsát a magyart!“ — akkor a mi fiaink is (ma már csöndes

öreg emberek) szintén ott tették kockára életüket, a hol a vér, füst, halál-ordítás, ágyudörgés és fegyvercsattogás közt sikoltott a harci riadó: Előre honvéd! Előre a hazáért, jogért, szabadságért!

En tehát ennek a benső, elévülhetetlen, örök, iratlan törvénynek parancsára itt most általában a régi honvédek emlékeért s azok között a mi fiainkért, a kiknek érdeme a mi szíveink törvény-könyvébe van iktatva, — a minálunk élő 48-as honvédekért emelek poharat. Eljenek sokáig, s ériék meg — a miért harezoltak — eszméik teljes diadalát.“ (Tetszés. Taps.)

Ezután Farkas Ábrahám országgyűlési képviselő emelt poharat, mondván, hogy az előtte elhangzott két beszéd rá azt a benyomást tette, mintha a magyar szabadságharcoknak két nagy korszakát látná bennük összelelkézve: a Rákóczy-kort és a 48-as időket. A magyar katonai vitézség és a magyar államférfiúi bölcsesség számtalan megnyilatkozásaival találkozunk e két korszakban. Ha eljőnnének ismét olyan idők — aminőket nem kíván — hogy a hősi önfeláldozást kellene megmutatni: arra is készek vagyunk, de azért mégis az kívánjuk, hogy a két nagy kor eseményeiből való tanulságképp értsük meg a mai idők intő szavát, és a békés egyetértés útján haladva, munkáljuk hazánk érdekeit. (Lelkes éljenzés.)

Majd Czinke István emelkedett szólásra és mondotta a következő hatásos beszédet, mely ugyszólván az egész estei hangulatnak központja maradt:

Uraim!

A história tanítja, hogy minden kornak megvannak a maga uralkodó eszméi, ideáljai. S ugyancsak a történelem tanítja, hogy a gondviselés küld időről-időre, és pedig mindenkor az idők teljességében, nagy lelkeket, Széchényiket, Kossuthokat, Petőfiket, nagy szellemeket, kik szerencsés kifejezést tudnak adni a milliók szívében, lelkében homályosan ott élő vágyaknak és gondolatoknak; kik a szó szoros értelmében a korszakok lelkének, vagy a mi egy: az Isten lelkének az eleven megnyilatkozásai.

Es azt is tudjuk, hogy minden nagy eszmének, nagy elvnek — született legyen bár olyan békességes, reményteljes jelek között, mint születtek 48-ban a márczius 15-iki demokratikus nagy elvek, — előbb-utóbb, mulhatatlanul keresztül kellett mennie a vérkeresztésben. Nálunk is vérrel kellett megkeresztelni még ugyanabban az esztendőben, 1848-ban a szabadság, egyenlőség és testvériség nagy eszméit.

Nem baj ez. Az emberiséget ez az örökös küzdelem a legszentebb emberi jogokért, ez vízi folyvást előre, a tökéletesedés felé, ez menti meg a tespedéstől, a végleges elernyedéstől, a lelki haláltól.

De csak az elfogult ember nem látja be, hogy ezeknek az eszméknek nagy része nem örökéletű; hogy a legnagyobb részében az emberiség megcsalatozik s az egyetemes boldogságot, mit tőle remélt, ez eszmékkel meg nem valósíthatja.

Nem csinálók titkot belőle, hogy a szabadság, egyenlőség és testvériség hármias nagy eszméiből is mintha részben kezdene kiábrándulni az emberiség. Mintha csalódott volna bennök, s lelkesedése mintha lángolásában alább szállott volna pár évtized óta e nagy eszmék iránt. Miért? Talán tévedett valahol? Igenis tévedett. Ott tévedett, mikor ennek a három eszmének egyenlő jelentőséget tulajdonított, s mikor azokat politikai jelszavakká tette, holott azok erkölcsi jelszavak.

Uraim! Ezt a hármias jelszót nem a francia forradalom szülte. Már akkor majdnem 2000 éves volt az. A keresztényiség szülte azt; Krisztus volt annak a legelső hirdetője. De Krisztus politikával soha sem foglalkozott. Pedig senki se fájlalta jobban nemzete leigazott voltát. De tudta, hiszen Isten volt, hát ki tudhatta volna jobban, hogy egy nemzet lehet politikailag független és szabad és mégis sinlődhetik a legnyomorúságosabb rab-ságban. Lehet jogokban egyenlő az ur és a szolga, a római és a görög, a zsidó és a pogány, és mégis lehet boldogtalan. A szabadság és egyenlőség eszméje hőseket teremthet (teremtett is eleget), de az emberi nemzet legdrágább kincse, legigazabb boldogsága, legörökkévalóbb ideálja mégis másban keresendő. Hőseket, kiket a szabadság szült, légió számra tud felmutatni a történelem, de olyan eszmét, a mely az emberből istent formált s a melynek megdicsőítéséért az Isten emberré lett: olyat csak egyet ismerünk s ez: a testvériség, az emberszeretet nagy evangéliuma.

Minden igaz nagyságnak, minden igaz boldogságnak, az egész emberiségre kiáradó üdvösségnek csak egyetlen kulforrása van: a szív, az érzés igazsága, a lélek nemessége. Ez áttöri a rangok és osztályok korlátait, átrepül az országot, a tengerek határait, s élete nincs függővé téve a forgó idők s a politikai jelszavak változásaitól.

A legkorlátlanabb szabadság és függetlenség mellett is tönkre mehetnek a nemzetek. Ment is tönkre elég. A legkifejlettebb alkotmányos élet és a legeszményibb szabadság mellett is válhatnak a népek zsarnokokká, embertelenné; példa rá az a nagy hőskötemény, melynek — angolok és burok között — harmadfelév óta szemtanui vagyunk. A nagy angol nép erős, hatalmas és gazdag. Van világraszóló szabadsága, páratlan alkotmánya, van mindene, de a háboru tanúságai szerint leg-alább sorsa ez idő szerint való vezetőinek, úgy látszik, nincsen elég szíve; s az a fojtogatott parányi nép — mint Krisztus urunk a keresztfán — még élet-halál harcában is több léleknességet és emberszeretetet mutat, mint hatalmas hóhéra. S azért az egész emberséges világ csodálatával adózik neki.

S nincs ország e világon, melynek olyan nagy szüksége volna a márcziusi nagy napok ez egyetlen örökéletű, nemzetfentartó érényére: a testvériségre, mint e nyelvek, nemzetiségek és vallásfelekezetek által részekre szakgatott magyar nemzetnek. A legszabadalvűbb intézmények, a legtökéletesebb egyenlőség, a legteljesebb szabadság sem ment meg minket az örök haláltól, míg csak mind igazi testvérekké nem leszünk, a kik e hazában élünk.

Ezt adja meg nekünk a magyarok Istene, ha minket igazán szeret. Szűnjék meg már valahára köztünk

minden visszavonás, a sok százados pártoskodás, ez az ősi magyar átok; s legyen minden ember e hazában testvér. Válgék valóságga az az édes álom, a minek megvalósítására 1848 a lobogót kitűzte, s a miért e nemzet egy része kiváltságos jogairól, a szíve által indítatva lemondott: legyen e nemzet egy, ugyancsak a szíve által; ha 1848 előtt e nemzetnek csak egy része volt nemes ember, jőjjön el még egyszer hozzánk az az új márczius 15, mikor elmondhassuk, hogy nemcsak egyetlen nép, de páratlan nép is vagyunk mi magyarok itt Európa közepén, mert Magyarországon minden ember nemes ember.

A testvériségnek, az emberszeretnek, a lelki nemességnek e nagy diadalára; ennek az újabb, dicsőségebb márczius 15-ének eljövételére írtém poharam. (Szűnni nem akaró lelkes éljenzés.)

Törköly József a kaszinó érdemes elnökét köszöntötte fel a következő szép szavakkal:

Igen tisztelt uraim!

A népjogokért vívott küzdelmek dicsőséges hajnalhasadásának évforduló ünnepén, kaszinónk igen tisztelt elnöke s társadalmi életünknek kimagasló és hivatott vezéralakja — mintegy isteni ihlet által ösztönözöttetve — kezébe ragadta Rákóczy ősi tárogatóját, s meleg honfiumi érzelemmel elfujta nekünk, azon egy szép, szívhez szóló kurucz-dalban, előbb halkán, bánatosan: a sokáig eltemetett nemzeti fájdalom keserveit; majd kitörő hévvel s szent lelkesedéssel: a nagy idők nagy eseményeit; aztán méltóságos komolysággal: a jelen nehéz viszonyok súlyos aggodalmait; végül elmerengve, lágyan, majd mindinkább és inkább fokozódó élenkséggel és tömör erővel: egy szebb, egy boldogabb jövőre biztató reménysegeit.

Es mi szívünkbe, lelkünkbe véstük e gyönyörű dalnak minden egyes rezgését: a bánatosat, a lelkesítőt, a gondterheset és a tettehívőt egyaránt. S tanúságot merítettünk ezeknek összhangzatából a jövőre küzdelmeire.

Megértettük e dalból mindannyian, hogy nehéz, gondterhes idők küszöbére jutott nemzetünk. Hogy Európa államainak mindenikében végzetes válságok előjelei mutatkoznak. Társadalmi forrongások, nemzetközi bonyodalmak, gyökeres gazdasági átalakulások villámterhes fellegei tornyosulnak az égboltozaton. S nemcsak mi parányi, szegény kis nemzet, de a nagy, gazdag és hatalmas nemzetek is rettegve néznek a bizonytalan jövő elébe.

Mohón szívtuk lelkünkbe a jó tanácsként elzengett igazságokat: hogy a kegyeletes emlékezés még nem pótolja a cselekedeteket, hanem tettekben kell bebizonyítanunk, hogy méltó örökösei vagyunk a nagy idők hagyatékának. Hogy nem késhegyig menő testvérharcot, hanem ernyedetlen, kitartó és tervszerű munkásságot vár tőlünk a haza!... Azért fel, a tervszerű munkára!... s értsük meg korunknak ezen kiadott jelszavát: hogy országoknak hatalmat, jövőt, fenyt s életet az áldó munka ad.

S ez a mi ékes szavu lantosunk, társaskörünknek ez a böles kormányosa, ki a szabadság nevenapján mindig kellemes rezgésbe tudja hozni szívünknek érző hurjait, a ki tetteivel és jó tanácsaival oly bölcsen tudja irányítani a mi gondolkodásunkat és törekvéseinket, — méltán megérdemli tőlünk, hogy ez ünnepeleys alkalommal poharat üritsünk az ő egészségeért. Miért is kiáltuk egy szívvel-lelkekkel, hogy éljen a mi szeretve tisztelt elnökünk: Kubinyi Aladár!

Az elnök viharos éltetése után dr. Veres Samu egy dissonans hangot vél — ugymond — az ünnepély harmóniájába vegyíteni, mikor jól tudja, hogy e társas kör politikával nem foglalkozik, s mégis közéletünknek egy oly kimagasló alakjáért üriti poharát, aki politikailag exponált állást foglal el. De hát ma este a testvériség jegyében ünnepeünk s ez az érzés eloszlat itt most mindenféle ellentétet. Farkas Ábrahám országgyűlési képviselőt élteti. (Lelkes éljenzés.)

Nyomban utána felszólt dr. Szeless Ödön ügyvéd és a tőle megszokott lendülettel fejezte ki, hogy az előtte szöllő őt megnyugtatja, hogy felköszöntője nem lehetett dissonans, mert a mai nap morálja arra tanítson bennünket, hogy egyik legyenük, mint voltunk is, a haza szent ügyeiben s ha különböző utakon is haladunk, mindannyiunk közös célja, hazánkat nagygyá, boldoggá, virágzóvá tenni. Márczius idusán kaptuk a szabadság, testvériség és egyenlőség evangéliumát, mint eszményi tartalommal, a melyek felé a hazafiság szárnyain emelkedünk s ideálok nélkül csak elaljasodás lehet az osztályrész; az eszmék ha nem is valósíthatók meg oly tisztán és nemesen, a milyen tartalommal bírnak, ha nem látjuk is pozitív, megértjük nemlegesen, mert nem lehet Magyarországbán a köz és egyéni szabadság ellenére kormányozni, nem lehet hazánkban nemzetiségi, felekezeti és társadalmi ellentétek szításával a testvériséget veszélyeztetni, nem lehet itt a politikai és jogegyenlőség ellen fejleszteni a közéletet, sőt meg kell mindent tenni az alsóbb rétegek anyagi, erkölcsi, szellemi fejlődésének a demokratia értelmében előmozdítására. — Szónok ezután kifejti, hogy 54 év előtt mint áldozott a nemzet s hogy kötötte meg az új erzedév részére a második nagy vérszerződést, ennek a szent zászlója ma a hazának béke templomában áll, de ha újra kell, kihoznák onnan, körülhordanók e honban, s ott leszünk együtt, egy táborban, mint a mai ünnep estéjén és élteti az összes előző szónokokat, a kik e nemzeti együttérzést és ennek gondolatait a szónokban felelesztették. A lelkes beszéd hazafias együttműködést jelezvén, zúgó éljenekre és tapsra ragadta az egész közönséget, a mely után felszólt:

Glauf Pál s nagy tetszéstől kiserve Bornemisza Alispánt köszöntötte fel a következő szép szavakkal:

Tisztelt Uraim!

A márcziusi eszmék régióiból, hova nemcsak a mai nap emléke, hanem az imént hallott szívet lelket győ-

nyörködtető ékes-szólások mindnyájunkat felemeltek, én visszazsállok a földre s annak a gyakorlati életigazság-nak adok kifejezést, hogy az eszme, még a legragyogóbb is, csak akkor igazán közkincs, ha átmege az életbe; csak akkor szolgál az emberiség közjólétének s közboldogságának előmozdítására, ha nem marad csupán az elmékben rejtő fogalom, hanem a szíveket lüktető s az életet irányító erővé lesz. Azért a mily méltó, hogy hálás kegyelettel adózzunk azon lánglelkű szellem-óriások emlékének, kik a nagy eszméket, az emberiség e világító szövétnekeit lángra gyújtották: épen úgy tisztelet és közbeesülés illeti meg azon vezérférfiakat is, kik a közélet előkelő magaslatain működve, utat és példát mutatnak, ösztönöznek és buzdítanak amaz eszmék követésére s gyakorlati megvalósítására. Gömörvármegye büszke lehet, hogy közigazgatásának élén olyan férfi áll, a ki a márciusi eszméket nemesak szívében hordozza, hanem azoknak hű bajnoka a közéletben, megvalósítója a társadalmi érintkezésben. Mint ilyet lelkem mélyéből éltetem Bornemisza László alispánt.

Erre *Bornemisza László* alispán „mint a gyakorlati élet embere és munkása szólal fel:“

Tagadhatatlan — ugymond — hogy 48-ban nagy politikai átalakuláson ment át nemzetünk. A válaszfalak leomlottak; a különböző osztályok egyesültek. De hogy ez megtörténhetett, hogy egy egységes nemzetet tömörülhettünk: ahhoz nagy harcok és nagy áldozatok kívántak.

A legnagyobb áldozatot a nemesi osztály hozta meg, mely önként lemondott évszázados előjogairól. Ennek a kiváltságos osztálynak vezérlő férfiai, azt a zászlót, melyet 800 esztendeig erős karokkal hordoztak, letették a haza oltárára. Letették abban a reményben, hogy azt a zászlót egy *tömörített nemzet* ragadja kezébe és a haza javára fennen lobogtatja. Es reményességében egyideig nem is csalódot.

Amde a közösen egy ezéla harezoló, tömörített nemzet kezeiből egyszer csak kiragadták a fegyvert és sokáig néma sötétség nehezedett a hazára . . .

A hazát újra fel kellett támasztani, a nemzet testébe életet kellett lehelni.

Es a gondviselés úgy vezérelte e hazának sorsát, hogy az elnyomatásból ugyanazoknak kellett kivézetni a nemzetet, akik azelőtt azt 800 évig megtartották. A szabad nemzetnek ugyanazok maradtak vezérei, a kik azelőtt régebben a hatalomnak voltak birtokosai.

De ma már — fájdalom — bekövetkezett az az idő, hogy az az évszázados multtal bíró osztály, a viszonyok és a sors csapása miatt nem lehet többé egymagában vezetője a nemzetnek.

Tehát újabb tömörülésre van szükség, hogy a közös, nagy nemzetfentartó célok elérhetőek legyenek.

Ó a városok értelmiségében találja ennek a tömörülésnek legbiztosabb talaját s azt kívánja, hogy Rimaszombat is ilyen város legyen, melynek értse meg minden polgára, hogy egymást becsülnünk, tisztelnünk kell, egymással karöltve közös *egyértéssel* kell munkálnunk a közös érdekében. Az erre hivatott, erre tömörülni kívánó értelmi osztály egyértétsére emeli poharát. (Szünni nem akaró éljenzék.)

Molnár József a március 15-iki ünneplés gyakorlati értékét az annak folyamán önként kifejezésre jutott eszmék helyes méltatásában találja s éppen azért, mert *Czinke* István református lelkész a testvériséget tárgyalta, igen szerencsés és szívhez szóló módon, azt a meggyőződést kereste az est folyamán hogy ezt a mindent egybeforrasztani tudó testvériségnek leghivatottabb terjesztői: a lelkészek lehetnek telekezeti különbség nélkül. Ezért a helybeli lelkészekért üríti poharát és ily irányu munkálkodásukhoz sok sikert kíván. (Tetszés.)

Dr. *Zehery* István szintén a *Czinke* beszédjének vezérhangjával foglalkozik, mondván a következő lendületes szép pohárköszöntőt:

„Tisztelt uraim!

Felszólalásom legelején hivatkozom *Molnár József* igen tisztelt barátomra, ki az elhangzott szép beszédek által áthatva adott kifejezést, ezektől sugalt gondolatainak.

Engemet is az elhangzott jelesebbnél-jelesebb s gondolatokban és eszmékben gazdag beszédek hatottak át és ösztönöztek a szólásra — föltéve, hogy megajándékoznak pár pillanatra becses türelmükkel.

Engedjék meg, hogy visszatérjek újra és egészben az eszmék kultuszára; vissza a nagy március napjaira, mely a szabadság hajnalhasadása volt.

De aztán áldozatok kellett s meg kellett hozni mindenkinek a maga áldozatát. Miért? mert mint a nemzeti szabadságharcunk nagy Herosa: Kossuth ama híres országgyűlésen — melyen a 200000 honvéd megajánlását kérte nemzetétől — kijelentette: „veszélyben volt a haza.“ Igen, veszélyben volt a haza, s ezért kellett lemondani a születéssel szerzett jogokról a kiváltságos osztálynak, de ezért kellett a haza minden lelkes fiának vérét és életét hozni a haza oltárára.

De mégis, meg van-e már mentve a haza? bizonyára nincs és reá is mutatok itt egy nagy példával.

Olvastam mostanában egy regényt, mely tulajdonképen való igazság és élet. Utrechtben tanul egy magyar fiú, ki ott szívja magába a magas tudományokat s e közben a szerelem lángja is fölgyújtja lelkét. — Tudományával boldogul, szerelme csalódással, szerencsétlenségéggé válik.

Egy hajón ül s kétségbeesve mereng el saját sorsa fölött.

Egyszerre nagy hajó jön vele szemben s a hajóról ösmerős szolozsma üti meg fülét.

Enek, magyar ének, kálvinista ének! Erős hangok éneklék a kálvinisták legszebb énekét: „Te benned bízunk eleitől fogva Uram.“

Kivándorlók voltak; magyarok, kiknek nem kedves már a hazai rög, mert nem adja meg neki az élet feltételeit: a kenyeret.

Nekik már nem ér semmit a költő szózata, hogy: „a nagyvilágon e kívül nincsen számodra hely“, és mennek a messze idegenbe, ösmeretlen sorsra dobva ki életüket.

Az ifju felriad, erőt merít a csüggedésben s elhatarozva, hogy haza megy s életét a hazának szentelendi.

Meg kell tehát mentenünk a hazát egészen és ezt nem tehetjük másként, csak úgy, ha lelkünket az összetartozásnak, a testvériségnek szent érzése tölti el. Ha nem azt keressük egymásban soha a mi elválaszt, hanem csak azt, a mi összetarthatat; erre pedig ismét csak a testvériség eszméje vezethet bennünket.

Vezessen is munkáinkban mindig ez eszme s én most ez eszmének ma este legragyogóbban szóló apostolára: *Czinke* István nagytiszteletű barátomra üritem poharamat. (Eljenzés.)

Ekkor érkeztek meg a polgári olvasókör küldöttei, kik közül *Varga* Lajos a töle megszokott lendülettel tartott szép beszédében a tisztos polgári munkában élő kortagok üdvözlését fejezte ki. — Erre

Dr. *Szeless* Ödön üdvözölte a polg. olvasókör küldötteit, jelezve, hogy minden tanult ember büszke lehet, ha a polgár munkától kérges tenyerét (a melyre *Varga* hivatkozott) szoríthatja meg hazafias polgári szeretettel; de ne feledjük el, hogy munka volt az előző századokban is, s más volt az, midőn Árpád szittya lovas hadai buzogánnyal és karddal foglalták el ezt a hazát: más volt az Árpádok alatt az országrendezés munkája, más a középkori lovagi szellem, a mely a törökök ellen harczolt, más a küzdelem az osztrák zsoldos bérencez hadak ellen 300 éven keresztül, s más a munka a polgári békés élet körében; de egy ezredéven lerakott alapokon látja ő a polgári eszme épületét kiépülni, a melybe levett kálppal lépünk, áhitattal rebegeve: hazádnak rendületlenül légy hive óh magyar! Üdvözli a polgárokat és azok igaz hivat, a kaszinó elnökét: Kubinyi Aladárt.

A társaság a legkedélyesebb, legjobb s emelkedett hangulat mellett maradt együtt a reggeli órákig s hogy ily vigság volt, nagyban hozzájárult Oláh Gyulának vármegyénk első s legkitünőbb zenekarának dicséretes működése,

VIII. A vidéken is mindenfelé nagy lelkesedéssel ünnepelték meg március 15-ikét. Az ünnepekről következő tudósítások számolnak be:

A jánosi-i ev. ref. iskolában nagy lelkesedéssel ünnepelték március 15-ét tanítóik vezetése alatt a növendékek, kik alkalmi kardalok éneklése és hazafias szavalatokban adtak kifejezést ünnepi örömeiknek. A nagy nap történelmi jelentőségét *Csery* Julia tanítónő magyarázta előtök szépen előadott gyönyörű beszédében.

Nagyroczéről írják: Kis városunk közönsége is szokott ünnepies fényvel ülté a szabadság szent napját. Délután 3 órakor a nagy színházteremben folyt le a hazafias ünnepély; ott volt városunknak minden rendű és rangu lakosa, kicsinye és nagyja, megtöltve a termet zsufolásig. Az ünnepélyt a kereskedelmi és polgári iskola vegyes dalkara nyitotta meg, majd felváltva szavalatok, beszéd és az ifjusági zenekar játékaik tették kellemessé a műsort. Végül a „Szózat“ éneklése zárta be a szép ünnepeket. Este a város összes hazai — szokás szerint — kivilágítottak, majd közvacsorára gyűlt össze a város színe-java. Elvezetessé tette az estét az ujonnan szervezett „Daloskör“ felkészítő, hazafias dalaival. Számos felkötőtől fűszerezett hangulat mellett a késő éjjeli órákig volt együtt, e szívben, lélekben összeforrt magyar társaság. Vajha az egyház örve alatt lappangó farkas ne tudna több prédát elragadni kicsiny, de hazafias érületű csapatunkból! Vajha a gonosz „pásztorbojtárnak“ már kiverné farkas fogait!!

Kokován az olvasó- és társalgókör hagyományos lelkesedéssel ünnepelte meg a szabadság ünnepeit, márc. 15-ét, melyen a tagok családjaikkal, a helybeli iparoskör s vidékről is számosan vettek részt. *Banczik* Sámuel elnök esetelvé a nagy nap jelentőségét, nyitotta meg a diszgyűlést, melyet a „Szózat“ éneklése követett. Ez után *Banczik* Sámuel olvasóköri elnök tartotta az ünnepi beszédet, töle megszokott ragyogó ékesszólással emlékezett meg szabadságharcunk első dicső napjáról s általában a szabadságharcról. Taps és éljenzés követték szavait. Utána *Szlopovszky* Péter tartott felolvasást, melynek minden része, különösen mikor a czinkotai kantor esetét szötte ügyesen tárgya keretébe, s később is humorral fűszerezett kedves, nyugodt előadása a jelen voltak köztetését vivta ki. Megemlékezett a szabadságharc hőseiről, különösen kiemelve *Kossuth* Lajost. A taps elhangzása után a Kossuth nótát énekeltek. Ez után *Missura* Zsigmond, Vörösmarty „Az élősobor“ cz. az orgánomot alaposan kipróbáló költeményét szavalta el nagy hatással. Meglátszott, hogy gyakorlott szavalló, kinek nem első fellépte ez. Zajos tetszés s frenetikus taps mellett olvasta fel ez után ifj. *Banczik* Sámuel tanárjelölt „Emlékezés 1848. március 15-ikére“ című értekezését. E tetszés és taps csak természetes folyománya volt a tárgyat minden oldalról megvilágító, alapos tanulmányt igénylő terjedelmes, magvas, élvezetes felolvasásnak. A „Himnus“ éneklése zárta be az ünnepeket. A lelkesedés általános volt s fokozódott a diszgyűlést követő ünnepi lakomán, melyen *Banczik* Sámuel, *Szlopovszky* Péter és *Gembiczky* József mondtak toasztokat. A társaság csak a késő reggeli órákban oszlott szét.

Ujantálvolgyön. Március 15-ét a gyártelep apraja-nagyja egy szív- és lélekkel ünnepelte meg úgy, hogy az általános lelkesedés határt nem ismert. — Este egész Ujantálvolgy fényárban uszott, az ablakok számtalan lampionokkal voltak kivilágítva, az összes épületeken pedig fennen lobogtak nemzeti színű zászlóink. — Mint hogy az ünnepély programját már előzetesen közöltük, csak azt kívánjuk még külön fölemlíteni, hogy *Neumann* Mór magyar ünnepi beszéde oly magas színvonalon állt, hogy még hivatásos szónokoknak is dicsőségére válhatott volna. *Kasche* Károly német- és *Treska* Ferencz története szintén általános hatást ért el. — A megtörtént disz-lakomán kaszinónk másodelnöke: *Holstein* Ármín ékes szavakkal ő felségét köszöntötte fel, melyet az egybegyűlték állva hallgatták végig. Fölöslegesnek tartjuk megemlíteni, hogy a többé-kevésbé szellemes toasztok alig akartak véget érni. Föl kell még említenünk *Neumann*

Erzsike k. a., ki *Abrányi* Emil „Mi a haza“ és *Treska* Adél k. a., ki *Arany* János „Rendületlenül“ című költeményét mély érzéssel szavalták el. A mulatság csak a reggeli órákban ért véget. — Hogy a javarészt idegen aju gyári munkásaink magyarosítása érdekében, az igazán sikerült magasztos ünnepély buzdító példát szolgáltatott. — Nem szorul külön magyarázatra, hogy *Holstein* Ármín gyárigazgatónk igaz magyar érületének köszönhető, hogy március 15-ike oly méltóan ünnepeztetett meg.

Klenócson. Klenócz város hazafias érzelmű közönsége is megünnepele a dicső napok multját: 1848. évi március 15-ét. A feldiszített tanácsteremben szombaton délután 5 órakor kezdetét vette az ünnepély, a mikor is a városháza tanácsterme megtelt a díszes és ünneplő közönséggel, mely alkalommal a klenóci daloskör „Isten áld meg a magyart“, nemkülönbén több hazafias dalt adott elő *Mikulás* János tanító s karmester vezetése alatt. — Ezek után *Engler* András tüzöltő osztály-parancsnok elszavalta „Tette magyar“, ugyszintén *Helyvigh* Ede tanító „Talpra magyar“ című lánglelkű költőnk *Petőfi* Sándor lelkesítő költeményeit; *Bihary* Géza városi főjegyző felolvasást tartott az elmúlt dicső időkről nagy taps és tetszés-nyilvánítás között. — Az ünnepélyt végül bezárta a daloskör „Rakóci indulóval.“

Vármegyei és Tompa-ünnepelek.

A vármegyei felavatási és Tompa-szobor-leleplezési ünnepélyek rendezésére kiküldött végrehajtó bizottság folyó hó 13-án délelőtt 10 órakor tartotta ülését *Bornemisza* László vármegyei alispán elnöklété alatt. Ezen gyűlés keretébe tartozott a május hó végén vagy június hó elején rendezendő vármegyei fel-szentelése és a Tompa-szobor-leleplezési ünnepélyek vázlatát kidolgozni és kész javaslatot terjeszteni a nagybizottság elé, s innen magasabb elbírálás és jóváhagyás végett ez ügy a megyegyűlés elé jön, mely hivatva lesz a végleges döntést meghozni.

A végrehajtó bizottság elhatározta, miszerint meghivandók lennének ez ünnepekre a miniszteriumok, különösen a belügyminiszterium, a két szomszédos vármegye, a magyar tudományos akadémia, Kiszalud-társaság, *Petőfi*-társaság, sárospataki főiskolai és a gömöri ref. egyház-megye elnöksége, a három keresztény hitfelekezet püspöke, *Szentpétery* Sámuel pelszüci ev. ref. lelkész, mint Tompa Mihály vármegyénkben élő kebelbarátja, valamint özv. *Csizy* Jánosné szül. *Lévay* Irén, Tompa Mihály legközelebbi rokona.

Az ünnepély vázlatára és sorrendjére a következő előterjesztés tétel: Az ünnepély napját megelőző este ismerkedési estély és vacsora a „Három Rózsa“ nagytermében. Az ünnepély napján diszkozgyűlés a vármegyei nagytermében. Ünnepi beszéd. *Lukács* Géza vármegyei főjegyző a vármegyei történetéről írott munkáját fogja felolvasni. Zárkő letétel. Utána Tompa-ünnepele a szobornál. Itt dr. *Veres* Samu a Tompa-szoborról írott értekezését olvassa fel. Ünnepi óda *Lévay* Józseftől Irodalmi társaságok, egyház-megye és küldöttségek beszédei.

Ünnepély után diszebed a városkertben. A vendégek és a nagyközönség szórakoztatására — miután országos híru s nevü művésznöket és művészeket előreláthatólag sikerülend megnyerni a lejövételre, — javasoltatott az ünnepély estélyen egy koncert és megyebál rendezése.

Három albizottság alakítottatott az ünnepelek rendezésére: 1. fogadó és elszállásoló; 2. ebéd s vacsora rendezési; 3. koncert- s bálbizottság.

E bizottságok tagjainak névsorát, valamint a végrehajtó bizottság kibővítését legközelebb fogják eszközölni.

Azonkívül e végrehajtó bizottsági gyűlés kellőleg megvitatta s kidolgozta a teljes tervet úgy az ünnepély, étkezés és bál, valamint a világitás dolgában is, s e kész tervet a nagybizottság elé terjeszti.

Az ugyanezen ünnepélyek rendezésére alakult s a mult megyegyűlésen kiküldött s intézkedés tételek véghezvitelével felruházott nagybizottság folyó hó 17-én tartotta ülését *Hámos* László főispán elnöklété alatt, mely gyűlés tárgya a fent vázolt s tárgyalat tervek megvitatása volt.

A nagybizottság elvben jóváhagyta a végrehajtó bizottság által kellően kidolgozott munkálatait; de tekintve a vármegyénkben uralkodó jelenlegi viszonyokat s különösen azt, miszerint úgy a végrehajtó bizottság, mint e nagybizottsági üléseken a tagok elmaradásai által azon meggyőződést érlelek meg a vezetőségben, hogy kellő melegséggel nem pártolják s nem karoltatik föl úgy, mint kellene, a megjelent 6-8 bizottsági tag pedig nem érzi magát hivatva a közhangulat szószóloinak s hogy ily fontos, a vármegyét anyagilag nagyon is érdeklő dologban végleges határozatot hozzon, e végből javasoltatattik, hogy mindaddig, míg a megyegyűléstől újabb felhatalmazást s megbízást nem kap, e dologban nem érzi magát többet cselekedni s a megyegyűléstől várja a további intézkedések irányítását.

Azon esetben tehát, ha a csütörtöki közgyűlés elejti a vármegyeház felszentelési ünnepély rendezését, illetve megsemmisíti a már e tárgyban egyszer hozott határozatot, úgy marad egyedüli ünnepelésre a Tompa-szobor, mely esetben a megye, város és a Tompa-szobor bizottság együttesen rendezné ez ünnepélyt, a megyének azonban ez esetben is legalább 2-3000 koronájába belekerülne. Bármint legyen is s bárhogy határozon is a közgyűlés, egyet ne felejtünk el, hogy az ily országos jellegű ünnepély rendezése sok időt, sok fáradságot kíván, ideje tehát, hogy Gömörvármegye s városunk méltó hírnevéhez képest fényesen sikerüljön s hogy hozzákezdjünk a komoly rendezési munkálatokhoz.

Városi közgyűlés.

Rimaszombat város képviselőtestülete f. hó 14-én Kishonthy Gyula h polgármester elnöklete alatt közgyűlést tartott, melyen a tisztikaron kívül jelen voltak: Barna Imre, id. Csapó János, Czinke István, Cseh István, Barányi Gusztáv, Baksay István, dr. Fodor Béla, Grosinger Miksa, Engel Adolt, Hamaliár Lajos, Horváth János, dr. Kármán Aladár, Lévai István, Molnár József, Rábely Miklós, Soós Ferencz, Soós Gyula, Süteő István ifj., Soós Ferencz építész, Szabó József pénzt., Szabó József méz., Szabó József banki pénzt., Törköly József, Varga István, Zachar Gusztáv.

A közgyűlés tudomásul vette az alispáni intézkedést, mely szerint a tisztújítási szék határidejéül f. hó 24-ét tűzte ki. A tanács előterjesztéséhez — hogy a régi pénzügyigazgatásági épület baloldali földszint helyiségei leeresztessenek a közgyűlés hozzájárult. A költség mintegy 2000—2500 koronába kerül s 6% a törlesztéses kölcsönből nyer fedezetet s a bérlők részletekben visszatérítik.

Elénk vitát keltett a polgári leányiskola épületének ügye. A laktanya iskolává alakítási költségei a terv szerint — melyért Baumgarten Sándor és Herczeg Zsigmond építésznek 1796 kor. 46 fill. fizetendő ki — 59882 kor. 07 fillért tennének ki, de a városi mérnök utánszámításai alapján az összegből még 11000 koronát törölni lehetne — ha a felsőbb jóváhagyást, ebben meg tudnánk nyerni, sajnos, a miniszter a város részére a személyi kiadások fedezésére kötelezőleg megállapított évi 8000 koronát nem engedte el. Azonban a város még mindig reménykedik, hogy ezt sikerül majd kieszközölni s egyelőre csak a 11000 korona törlesztésére kérik a jóváhagyást. A megindult eszmecsereben többen vettek részt s Molnár József utalva a város szomorú anyagi helyzetére, helyesebbnek látná, ha a gimnázium épülete vásároltatnék meg, mint hogy ily nagy összeget költsön a város az átalakításra, s jó iskolánk akkor sem lesz; viszont az épület esetleg helyőrség céljaira nem lesz használható. Törköly azt tartja, hogy ha gimnáziumnak nem jó az épület, még kevésbé lesz jó leányiskolának s ő a luxusnak ellensége lévén, csakis a paedagogiai kívánalmaknak megfelelő egészséges és célszerű egyszerű iskolát kíván, a gimnázium épületét nem tartja alkalmasnak. Czinke István felvilágosít, hogy a gimnázium jó volna, de kevés a hely, nem járul ahhoz, hogy 50000 koronáért elrontassék a mostani laktanya épület. A Molnár József és Baksay István ismételt felszólítása után kimondták, hogy a gimnázium átvételére nézve a tárgyalásokkal megbizva a közgyűlés a tanácsot s a miniszteriumnál kérelmezni fogják egyelőre a 11000 korona törlesztését és a 8000 korona elengedését.

A Szabadka-pusztai mentelepen építendő legénységi laktanya ügyében az építést elhatározták. 83000 koronába fog kerülni az építkezés, mely után 4%-ot fizet a miniszterium. Ennek 4 1/2 %-ra való felemelését kérik fogja a város. A átalakítások — melyek után kamatfizetés nem lesz, 40000 koronába kerülnek. Végül megszavazták a Morzsányi Józsefnek a minisztereknek átadott diszoklevelek ára fejében járó 520 koronát.

A sorhadi szolgálat tartamáról.

Lapunk egyik külmunkatársától vesszük e tudományos fejtegetéseket, közérdekű voltánál fogva ime közreadjuk:

Szomorú valóság, hogy még mindig olyan viszonyok között vagyunk, miszerint az emberek azért tanulják a fegyverforgatás tudományát, hogy azt embertársaik ellen használják fel s tanulják a rendszeres emberölés mesterségét annak daczára, hogy barbárságáról meg vannak győződve. Ezen kérdésben a társadalom az állammal szemben határozottan ellentétes álláspontot foglal el, mert a társadalom — az egyének mint ilyenek — etikai szempontból is régóta helyteleníti azon elvet, hogy parancsszóra, kardéltre hányja az ártatlan emberek egész sokaságát csak azért, mert ők egy más, ellenséges állam polgárai. Ha ezen, az erkölcsi érzettel ellenkező állapot megszüntetése csupán a társadalomtól, az egyénektől függne, úgy az egy csapásra meg lenne szüntetve, ámde ez a legfelsőbb földi hatalomtól, az államtól függ, mely máma éppen olyan helyzetben van, mint az egyes emberek az államok alakulásának hajnalán, midőn az élet fentartása, az önvédelem tekintetében magukra voltak hagyatva smidőn az volt a jelszó: „ha élni akarsz, öld meg embertársadat.“

Az államok manapság semmiféle védő jogrendszer általma alatt nem állanak, pusztán az ököljog bizonytalan oltalma alatt, miért is bizosságuknak és tekintélyüknek elsőrendű feltétele a hadsereg. Addig, míg az „örökbéke“ boldog állapot, azaz a nemzetközi bíróságok szervezése bekövetkezik és annak folytán az állandó hadsereg tartásának szüksége eselék, az államok az állandó haderő tartásáról le nem mondhatnak.

Sulyos, ugy személyi, mint gazdasági szempontból sulyos áldozatokat követel a hadsereg. Kiváltképpen jelenleg, midőn az állam feladatai napról-napra szaporodva, újabb és újabb gazdasági erőt követel polgáraitól, midőn nemesak a tisztviselők, hanem a kisiparosok és nagy vállalkozók is az állam-pénztártól várják a boldogítást, midőn ezzel ellentétben atulsrófolt s rossz adózási rendszer következtében az adózók jelentékeny részénél meg-

ítik a dobot. Éppen a szolgáltatások sulyossága is szolgáltatasson okot arra nézve, hogy adózók érdeklődjenek azon verejtékes áldozatok sorsa iránt, mikkel ők az államéletnek anyagi oldalát fentartják. Érdeklődniök kell aziránt, vajjon mindenben produktív vagy pedig részben improduktív ezekokra is fordítottak-e szolgáltatásaik.

Az improduktív szolgáltatások azon részéhez óhajtok hozzászólni, melyek a hadseregre vonatkoznak s a melyek a legszembeszökőbbek. Első pillanatra teljesen improduktíveknek látszanak a neki hozott áldozatok, azonban mégsem teljesen improduktívek, csak annyiban, a mennyiben fölöslegesek. Produktívek, a mennyiben a polgárok jóléte, műveltsége a hadsereg oltalmára szorul, i m p r o d u k t í v e k pedig oly mértékben, a mennyiben többlet költségeink a hadseregre, mint a mennyi védőképességének a fentartásához elegendő. — A mely áldozat hátrány nélkül mellőzhető, az fölösleges.

A legszembeszökőbb a mai hadszervezetben a tényleges szolgálati idő hosszu tartama. Akármelyiket is kérdezzük, ki a hadsereg legénységi állományában tényleg szolgált, mindegyik tisztán, érdek nélkül azon meggyőződésnek ad kifejezést, hogy ugy a gyakorlati, mint az elméleti kiképzés szempontjából a megszábot három évnél rövidebb időtartam is a célnak teljesen megfelelné. A többlet fölösleges áldozat. Nem akarom gyökeres és részletes boncolás alá venni a katonai oktatást, csupán általános megjegyzésekre szorítkozom, melyek alapján minden érdeklődő gondolkodhatik e roppant horderejű kérdés fölött. Annnyit általánosan konstatálhatunk, hogy a szolgálati idő évtizedekkel ezelőtt a mainál háromszor hosszabb volt. Részben azért is, mert észrevették a fölösleget, leszállították három évre. És ezen három év is igen sok. Mert a legénységi kiképzés nem ütközik valami nagyobb nehézségekbe, miután az elsajátítandók csak szűk körre szorítkoznak. Kiváltképpen ha ügyes, buzgó előjárók kezében van a gyepő, a közlegény az első év végén mindent tud, a mi a háboruban szükséges, ennél többet már nem is fog tanulni, akárhány esztendeig szolgáljon is. Az elméleti oktatáshoz egy téli időszak teljesen elegendő, szélesebb körű tudást a háboruban értékesíteni a közlegénynek módjában nem áll. A katonai elméleti oktatással majdnem kizárólag csak a naturális ratiót, a természetes felfogást erősítik vagy fejlesztik. Elsőrendű kellék a gyakorlati kiképzés, főleg a löfegyverrel való bánásmód elsajátítása és ha ez megtörtént, a szükséges elméleti oktatással kapcsolatosan nincs miért a bakát bentartani. A gyakorlott legénységet ne azért tartsuk benn három évig, hogy tetszős parádékban, defilérozásokban és egyéb fényűzésekben legyen részünk, mert ez igen drága multság, mely a polgárok jólétével vagy adózó képességével nem támogatható.

Az a szempont, hogy a legénység tovább legyen a tényleges kötelekben, mint a mennyi a főcélnak megfelelő, ugy a nemzetgazdaság, mint az egyén szempontjából káros, a régi idők hagyományát képező logikátlan szempont. A gazdasági folyamatot megfosztja a produktív munkaerőtől, a polgároktól sulyos adót követel, az egyént magát pedig nem boldogítja, mert kelét nem dagasztja Caesar armorum amorja, mivel a mai korban az erény nem a vitézség, hanem az igazságos magaviselet.

Ha pedig beigazolást nyer az a tény, hogy mai tényleges szolgálati idő céltalan, ha közgazdaságilag vagy államgazdaságilag káros a legénységre sulyos, kulturális előnye nincs, ugy nem indokolja semmi sem, ha csak nem a hadügyminiszter követelése. Amde a közjogi követeléseknek sem szabad a jölet határait túllépniök, tény, hogy ezen tulságos követelés a cél érdekében jó akaratu, de másrészt nagyon egyoldalú princípiumból származik. Az egyoldalú kívánalmak pedig, mint mindenben, ugy itt is ellensúlyozandók. Hová jutnánk, ha a szülők a gyermek minden vágját teljesítenék, oly magasra fokozódnék az idővel, hogy a kielégítés lehetetlenné válnék. Mindenkinek megvannak a maga kedvencz vágyai, de az életkörülmények csak részben engedik meg realizálásukat. Ugy itt is. A közönség, a közvélemény átfórmálódó és a kellő időben, az új véderő törvény megalakítása idején erélyesen kell követelni azt, hogy a tényleges katonai szolgálat tartama másfél évnél hosszabb semmi esetre sem legyen. Ebben is hat hónap a bonum tempus jellegű bir.

Azon érv ellen, hogy a nehéz felfogású „extreme stulti“ elemek számára kevés a másfél évi tényleges szolgálat, felhozható azon ellenérv, hogy a kik másfél év alatt nem képezhetők ki, azokat háromnál-több év alatt sem lehet kiképezni, azok örökké haszonvetetlen elemek maradnak, mert bajuk szellemi betegség. Az altisztek kérdése továbbá az, hogy a műszaki csapatok anyagát csak hosszabb idő alatt lehet kiképezni, ne okozzon fennakadást, mert ezen akadály csak látszólagos. Így pl. a műszaki csapatokba az intelligensebb, alkalmasabb elemek sorozandók. Az altisztek kérdése pedig a pénzügyminiszter által oldható meg. Egyéb jelentékeny érv a szolgálati idő leszállítása ellen fel nem hozható.

Dr. Kneppó Sándor.

Hírek és vegyesek.

Megeyi közgyűlés. Ma tartja Gömör-Kishont t. e. vármegye törvényhatósága rendes tavaszi közgyűlését, melyről lapunk jövő számában referálunk.

Közművelődési gyűlés. Holnap pénteken f. hó 21-én d. u. 1/2 órákor tartja évi rendes közgyűlését a vármegyeház nagytermében a gömörmegeyi magyar közművelődési egylet, melyre a tagok és érdeklődők ez uton is meghivatnak.

Egyházi kinevezések. A király *Stefáni* János várgedei esperes-plebánost, *Fabián* Kamil fülek-püspöki esperes-plebánost, *Majkuth* István krompahi plebánost és *Láng* Antal rozsnói főgimnáziumi tanárt és szentszéki ülnököt a rozsnói székeskáptalan tiszteleti kanonokjaivá kinevezte.

A képviselőház f. hó 18-án tartott ülésén a földmívelésügyi miniszterium költségvetésének részletes tárgyalása alkalmából *Farkas* Ábrahám kerületünk orsz. képviselője figyelemre méltó s élénk érdeklődéssel hallgatott beszédet mondott, melyben a méntenyésztés fontos ügyével szakszerűen foglalkozott, s a méntelepök dotációjának leszállítását javasolta. A beszéddel a miniszter is bőven foglalkozott, s a képviselőt első debutja alkalmából sokan üdvözölték.

Jubileum. A rimabrézói ág. ev. egyháznak nagy ünnepe van ma 19-én. közszeretnek és tiszteletnek örvendő lelki pásztorát *Liszka* Jánost ünneplik lelkeszi működésének negyedszázados évfordulója alkalmából. — A jubiláris ünnepségre városunkból is számosan utaztak Rimabrézóra, hogy a derék és hivatása magaslatán álló lelkész iránt tiszteletök adóját lerójják. A jubileum programja következő: 1. márczius hó 19-én reggel 9 órákor a leányegyház templomában *Likér* az ünnepelt üdvözlése. — 2. 10 órákor az anyaegyház templomában Rimabrézón alkalmi hálaadó istentisztelettel egybekötött disz-közgyűlés. — 3. Este 7 órákor a likéri tiszti kázinó termeiben az ünnepelt tiszteletére bankett. A jubileumról jövő számunkban referálunk, azonban jó kívánságunkat és üdvözlésünket most küldjük lapunk régi jelestollu dolgozótársának, ki sok alkalommal szerzett gyönyörűséget olvasóinknak ünnepi cikkeivel.

Esküvő. *Báthory* László takarékpénztári tisztviselő f. hó 18-án esküdött örök hűséget *Ipolyságon* *Fancsali* Joób Gizellának. — Állandó boldogság kísérje a frigyét!

Halálozás. Özv. *Bernolák* Nándorné szül. *Plechner* Mária, kit városunkban széles körökben ismeretek s műveltsége révén szerettek is, f. hó 12-én 81 éves korában elhunyt. Temetése az ismerősök nagy részvéte mellett ment végbe a közkörházból. Nyugodjék békében!

Városi tisztújítás. Rimaszombat város tisztújító közgyűlése f. hó 24-én hétfőre tüzetett ki. A közgyűlésen *Bornemisza* László alispán fog elnökölni. Mái a polgármesteri állásra az egyetlen jelölt: *Dr. Kovács* László városunk szép tehetségű s szorgalmas főjegyzője, a közgyűlési állásra két jelölt van: *Ethey* Frigyes jelenlegi gazdasági tanácsos és *Szabó* János Kriston helybeli iparos polgártársunk. A gazdasági tanácsosi állásra *Ethey* Frigyes eddigi tisztviselővel szemben *Szabó Elemér* földbirtokos pályázik. A főjegyzői állásra ifj. *Glauf* Pál, az aljegyzői állásra pedig *Urbán* Ferencz — eddig ellenjelölt nélkül — pályázott. A mérnöki (*Jaczok* Pál), a közigazgatási tanácsosi (*Kovács* József), a számtanácsosi (*Szontagh* Károly), a két ügyészi (*Kishonthy* József és *Institoris* Endre), alkapitányi (*Barna* Imre) állások minden valószínűség szerint az eddigi tisztviselőkkel fognak betölteni — és pedig egyhangú választás utján. A pályázat különben holnap — 22-én jár le.

Egyházi hírek. A rozsnói püspök *Stepán* József osgyáni káplánt *Littkéré* Meissel Györgyöt *Kazárról* *Osgyánba*, *Fekete* Ferencz dereski káplánt *Kazárra* helyezte át hasonló minőségben.

Körjegyző választás. *Helpán* folyó hó 1-én ment végbe a körjegyző választás nagy érdeklődés mellett. A sok pályázó közül *Holics* Elek forgácsfalvi körjegyzőt választották meg.

Közgyűlések. A helybeli általános ipartestület mult vasárnapra hirdetett közgyűlése nem volt határozatképes, s így az jövő vasárnapra halasztatott. Így aztán a jövő vasárnap — folyó hó 23-ika — a közgyűlések napja lesz, amennyiben ekkor d. e. 10 órákor tartja a polgári olvasóköri helyiségében a *kerületi betegségyógyzó-pénztár*, délután 3 órákor a városháza tanácstermében a *helybeli általános ipartestület* rendes évi közgyűlését, melyek — tekintet nélkül a megjelenők számára — most már határozatképesek lesznek. — Ugyane napon a vármegyei székház nagytermében d. u. 3 órákor tartja közgyűlését *Rimaszombat város és vidéke fogyasztási szövetkezete*, melyen a lefolyt év működéséről ad számot a részvényes tagoknak az intézőség.

Rozsnói küldöttsége a miniszternél. F. hó 5-én tiszteletgalt *Wlassics* Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszternél a rozsnói izr. hitközség haladó pártjának küldöttsége. A küldöttséget — a miniszter a képviselőházból fogadta. A küldöttség tagjai: *Dr. Guthlon* Henrik, *Dr. Guthlon* Márton, *Weinberger* Vilmos, *Klein* Samu, *Weisz* Miksa, *Bornstein* Ignác, *Neumann* Lajos stb. stb. voltak, a kiket a miniszter a legszívesebben fogadott s a kiknek megígérte, hogy a rabbi választás körül fennforgó ellentéteket mindkét párt meglegedésére elintézi. A küldöttség lelkesen megeléjenezte a minisztert.

Bőripari értekezlet. A keresk. miniszteriumból kiküldött *Sztodola* József bőripari biztos, dr. *Szentpály* István keresk. kamarai titkárral f. hó 16-án városunkban tartózkodott s összehívta a bőriparal foglalkozó polgárainkat egy közös műhely létesítése érdekében. A gépeket e közös műhelyhez a miniszterium ingyen adja, ha legalább 15-en lépnek be a közös műhelybe, mely már azért is jó volna, mert a bőripari termékek így jobban és könnyebben lennének értékesíthetők. A miniszteri kiküldött az értekezleten felvilágosította az eszme fontosságáról iparosainkat, s azután *Ratkóra* utazott, azzal az ígérettel, hogy rövid idő alatt újra felkeresi városunkat.

Bál. Az oly szépen haladó tamásfalvi fuvózenekar husvét másodnapja estéjén a „Három róza“ nagytermében jótékonyezélu táncmulatságot rendez, melyre nagyközönségünk pártfogását és becses figyelmét már előre is föl hívjuk. A bál elnökségére megválasztott fiatalok vezető részét *Komáromy* Istvánt, dr. *Mészáros* Istvánt, *Ragályi* Istvánt, ifj. *Glauf* Pált, *Langhoffer* Viktort és dr. *Dienes* Gyulát kérték föl s a rendezőségbe pedig városunk összes ifjuságait beveszik.

Baleset. Mult szombatn f. hó 15-én sajnálatos baleset történt a szabadkai erdőben *Kis* diákok e napon kirándultak három *Flaubert*-fegyverrel az erdőbe s ott *Hruska* nevű tanuló az egyik fegyverrel — miután az nem akart elsülni, — addig ügyeskedett, míg végre a fegyver elsült s *Soós* Ferencz helybeli ács polgártársunk fiatal-gimnázista fiát czombon találta. A sérült fiut hazaszállították egy mentelepi kocsin s most a szülei háznál gondosan ápolják. Remélhetőleg nem lesz semmi komolyabb következménye a véletlen balesetnek.

Dalestély. A klenczei magyar daloskör 1902. évi márczius hó 31-én a városháza tanácstermében a gömörmegeyi általános tanító-egyesület segély-alapja és a klenczei magyar olvasóköri javára dalestélyt rendez.

Az érettségi vizsgák könnyítése. *Wlassics* Gyula kultuszminiszter újabb az érettségi vizsgák tekintetében léptetett életbe egy üdvös reformot, megkönnyítvén vele a maturánsoknak helyzetét. A reform lényege az, hogy ezental a vizsgázóknak nem magyarból latinra, hanem megfordítva, latinból magyarra kell fordítaniök. Az idei vizsgálatok alkalmával pedig az érettségizők két tételt fognak kapni, egy magyar-latint, és egy latin-magyart s tetszésükre lesz bizva, hogy a kettő közül melyiket válasszák.

Csendőrség szaporítása. Mint biztos forrásból hallottuk legközelebb *Uzapanjít, Osgyán* és *Jolsva* helységek csendőrséggel láttnak el, mi fölötté üdvös lesz ugy e helyek, mint azok vidékének közbiztonsága érdekében.

Kéménytűz. Mult pénteken reggel 9 órakor a harangok vészjelző kongása nagy rémületbe ejtette városunk közönségét. A pénzügyigazgatási épület egyik kéményéből ugyanis magasra esapott ki a láng s a kéménytűz ugyanesak megijesztett mindenkit. Szerencsére minden veszedelem nélkül hamar véget ért a tűz s komolyabb baj nem történt.

Öngyilkosság. *Dusek* András építőpallér hasonnevű 14 éves fia, ki Szikorszky fodrásznál tanuló volt, mult szombaton, folyó hó 15-én Tamásfalván, szülei házában atyja forgópisztolyával szíven lötte magát s nyomban meghalt. A fiatal fiu öngyilkosságának okát biztosan nem tudják. A korán elhunyt — jobb sorsra méltó — fiut nagy részvét mellett temették el.

Magán-hirdetések.

Kiadó üzlethelyiség.

A város legélénkebb forgalmu utczájában: a **Deák Ferencz-utca 6. számú** házban (a volt nagyfőzsde helyisége) egy szép üzlethelyiség lakással együtt azonnal bérebe kiadó. — Ertekezhetni lehet ugyanott a tulajdonos **Sonnenschein Miksánéval.** — Ugyanott egy külön bejaratu **butorozott szoba** azonnal kiadó.

3-3

Tanuló.

Egy jó házból való 13-14 éves fiu, ki legalább egy-két gimnáziumi osztályt végzett, tanulóul felvétetik **Rábely Miklós** könyvnyomdájában.

Eladó.

Rimaszombatban, a **Kispáat-utca 8. szám** alatt lévő új ház, mely áll 3 szoba, 1 alkoven, konyha, kamra s 3 pinczéből a szükséges melléképületekkel s egy szép kerttel szabad kézből eladó. Ertekezhetni lehet ugyanott **ifj. Gasko Jánossal.**

3-*

Kiadó üzlethelyiség és lakás.

Rimaszombatban, a Deák Ferencz-utca 8-ik szám alatti házban lévő üzlethelyiség bolti állványokkal **1902. év április hó 1-től** bérebe kiadó, esetleg a bolti állványok örök áron is eladók; továbbá: a Ferencz-utca 6. szám alatti házban a kir. törvényszék és járásbiróság szomszédságában **f. évi május hó 1-től** egy lakás bérebe kiadó. Bérelni szándékozók felvilágosítást **Benyó Béla** tulajdonosnál nyerhetnek.

Egyuttal tisztelettel értesitem az igen tisztelt közönséget miszerint Deák Ferencz-utcai emeleti lakásomon saját termésti és kiváló jó minőségű valódi **almágyi bor** ugy **pecsételt üvegekben, mint hordó számra, literenként 40 krajczárért** kapható.

A ki tiszta, valódi, egészséges jó bort akar élvezni, forduljon hozzám teljes bizalommal.

Kiváló tisztelettel

5-*

Benyó Béla, szőlőbirtokos.

Kiadó lakás.

A **Kossuth- és Szentpétery-utczák** sarkán lévő ház emeletén 6 szoba, 2 konyha, kamra, fatartóból álló lakás f. év **május 1-től** bérebeadó. Ertekezhetni a tulajdonos **Samarjay Jánossal.**

4-*

Hirdetmény.

238. sz. — A tornallyai királyi járásbiróság, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy **Csörnök Borbála** végrehajthatónak **K. Barta István s társa** végrehajtást szenvedő elleni 160 korona tőkekövetelés és járulékal iránti végrehajtási ügyében a királyi 40. számú tjkvben A. 0-2. sor-, $\frac{3}{2}$. és $\frac{3}{10}$. hrszám alatt foglalt s K. Barta István, K. Barta János és ifj. K. Barta István nevében álló 4. a. ö. i. sz. házra s ahhoz tartozó szabad térre az árverést 750 koronában ezennel megálapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az 1902. évi **április hó 14-ik napján** délelőtt 9 órakor Királyi község házában megtartandó nyilvános árverésen a megálapított kikiáltási áron alól is eladatni fog.

Árverezni szándékozók tartoznak a kikiáltási ár 10 %-át, készpénzben, vagy az 1881. 60. tcz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezeihez letenni vagy az 1881. évi 60 t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Tornallyán, 1902. évi január hó 21-én.

Basilides, kir. albiró.

Kiadó lakás.

Egy kisebb, három szobából és a hozzá való mellékhelyiségekből álló lakás, valamint egy 4 lóra való istálló a hozzá való szénapaddal **május 1-től** bérebeadó **özv. Stelkovich Istvánné**nál Rimaszombatban, Losonczy-utca 13. szám alatt.

4-*

Hirdetmény.

906. sz. — Alulirt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a rimaszombati kir. törvényszék 1900. évi 5216/p. számú végzése következtében **dr. Király Kálmán** ügyvéd által képviselt **Dezső Gusztáv** tornallyai lakos felperes javára **Hevesy Barna** dapsi-pusztai lakos alperes ellen 280 kor s jár. erejéig 1900. évi november hó 9-én foganatosított biztosítási végrehajtás útján le és felülfoglalt és 5165 koronára beesült következő ingóságok: szobabeli butorok ágyneműek, szarvasmarhák, lovak, gazdasági eszközök, s egyéb tárgyak nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a tornallyai kir. járásbiróság 1900. évi V. 445/6. sz. végzése folytán 280 kor tőkekövetelés, ennek 1900. évi márczius hó 1-ső napjától járó 6 % kamatai és eddig összesen 79 kor 48 fillérben bíróilag már megálapított költségek erejéig dapsi-pusztán, alperes lakásán leendő eszközlésére **1902. évi márczius hó 29-ik** napjának d. e. 9 órája határidőül kitűztetik, és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek beesáron alul is elfognak adatni.

Kelt Tornallyán, 1902. évi márczius hó 13-án.

Záborszky Sándor, kir. bir. végrehajtó.

Eladó méhes.

Kis méhes és méhek Berlepsz-kaptárakban, átköltözés folytán, olesón eladók **Rády Istvánnál** Rimaszombatban.

3-*

Pályázati hirdetmény.

A gömörmegeyi nép- és iparbanknál elhalálozás folytán üresedésbe jött

könyvelői állásra

pályázat hirdettek.

Evi fizetés 1800 korona, ezenkívül évi jutalom és ötödéves pótlék.

Feltételek: elméleti képzettség mellett teljesen önálló gyakorlati jártasság a kettős könyvvitelben és mérleg készítésben, miért is a megválasztott csak ideiglenes kinevezést nyerhet s a próba év letelte után állásában véglegesítve lesz.

Óvadék az évi fizetésnek megfelelő értékpapir vagy készpénz, mely utóbbi esetleg 5% havi részletekben a fizetéséből is levonható, szakképzettséget, gyakorlati jártasságot igazoló okmányokkal kellően felszerelt kérvények az alulirt igazgatósághoz f. évi április hó 15-éig benyújtandók.

Az állás, mely nyugdíj jogosultsággal van összekötve, f. évi május hó 1-én s legkésőbbben f. évi június 1-én lesz elfoglalandó.

Rimaszombat, 1902. márczius hó 12-én.

A gömörmegeyi nép- és iparbank igazgatósága.

2-2

Tavaszi értesítés.

Van szerencsém Rimaszombat város és vidéke tisztelt közönségének tudomására hozni, hogy a városi kertészetben különféle tavaszi **virágzó növényekkel** jutányos árban szolgálók. Van itt:

1600 darab különféle nemes **rózsa** száz fajban és minden nagyságban, az általánosan kedvelt **krimzón rambler** ugy töben nemesítve, mint magas alanyon. 800 darab különféle **Cana-fajok.** Hollandiából hozott új teljes **Begonia** és **tuba-rózsa.** Mindenféle **virágzó** és **szőnyeg-növényzet,** különféle **virag-plánták** és **zöldseg,** korai melegágyi **friss saláta** és **hónapos retek** naponta kapható, a készlet 80 ablak alatt van. Pár hét múlva új **karfiol,** **kalaráb,** **zöld bab** szintén kapható lesz.

Ajanlkozom mindenféle kert alakítása és felügyeletére. Sirhelyek díszítése és gondozását elvállalom. Mindenféle alkalmi **csokrok** és **koszorúk** izléses előállítására a legjutányosabb árban vállalkozom. Rózsák és korai plántákra előjegyzéseket elfogadok és kérem azt mielőbb hozzám juttatni.

Vidéki megrendelések postafordultával eszközöltnék.

Erturti konyhakerti magvak a legjobb minőségben kaphatók.

Valódi rózsa- és kincsem-faj krumplit kilonként árulok.

A nagyérdemű közönség szives pártfogását kérve, vagyok kiváló tisztelettel

CSINTALAN JÁNOS,

városi mű- és keresk. kertész Rimaszombatban.

RÁBELY MIKLÓS

KÖNYVNYOMDÁJA RIMASZOMBAT, Pokorágyi-utca 1. sz.

Ajánlja a legújabb rendszerű gépekkel felszerelt, modern berendezésű könyvnyomdáját minden e szakba vágó munkák gyors, pontos és izlésteljes kivitelére a legjutányosabb árak mellett.

Iskoláknak: oklevelek, értesítők, bizonyítványok és kimutatások.
Ügyvédeknek: intő-levelek, kérvények és keresetek, meghatalmazások, díjjegyzékek, kötvények, szerződések, óvások, levélpapírok, stb.
Pénzügyintézeteknek: alapszabályok, értékpapírok, részvények és szelvény-ívek, betéti könyvecskék, üzleti könyvek, mérlegszámlák, stb.
Kereskedőknek és iparvállalatoknak: körlevelek, árjegyzékek, számlák, üzleti könyvek, czimkék és rágcedulák, intőlevelek, levélpapírok és boritékok czégnomással, czimkártyák, üzleti jelentések, levelező-lapok, stb.
Falragaszok, hirdetmények, műsorok, étlapok, eljegyzési és esketési értesítők, meghívók, tánczrendek, gyászjelentések, névjegyek, stb. elvállaltatnak.